

Pandémia stíšila aj Martin

Symbolický prejav vďačnosti Martinčanov zdravotníkom, no je aj veľa praktických prejavov vďačnosti a pomoci

Uplynulý mesiac priniesol do života mesta dramatické stíšenie. Postupne došlo k zatvoreniu škôl, k zániku všetkých kultúrnych i spoločenských podujatí, zábavných, ubytovacích i voľnočasových zariadení.

O opatreniach a faktoch píšeme na inom mieste MN. No predsa sa žiada dodať, že okrem zdravotníkov v Univerzitnej nemocnici či v ambulanciách, ale i v Regionálnom úrade verejného zdravotníctva, ktorých vnímame

ako skutočných alebo možných záchrancov, sú tu ešte mnohé ďalšie skupiny ľudí, ktorí z podstaty ich funkcie neostali v karanténe, ale pracujú. Vodiči zásobovania či prepravy ľudí, obchodníci a predavačky, pekári a iní potravinári, pracovníci technických služieb f. Brantner, pracovníci domov pre seniorov, vojaci, úradníci a hasiči, pracovníci Turvodu, energetici, novinári ... V neposlednom rade pracovníci Martinskej teplárenskej a ich dodávatelia, ktorí pokračujú v rekonštrukcii horúcovodu

na Ul. A. Sokolíka a pripravujúci rekonštrukciu na Hviezdoslavovej ul. Až 220 dobrovoľníkov, medzi nimi medici z Jesseniovej lekárskej fakulty v Martine, pomáha v celom Žilinskom kraji v záhytných stanoch pri nemocniciach, na telefonickú info linku alebo v domovoch sociálnych služieb. Pomáhajú aj v triážnom stane v UNM v Martine.

(Viac informácií nájdete na stranách 2, 3 a 11)

Autor, foto: bk

Editoriál

Mgr. MARTIN KALNICKÝ

Život je viac než kríza

Momentálne žijeme všetci v útlme, v kríze. MESTSKÉ NOVINY zatiaľ napriek korona-kríze vychádzajú, ale vďaka súkromnej iniciatíve, a nie vďaka mestu, ktoré občanov cez MN neinformuje. My ponúkame v našich/vašich novinách aj pohľad na korona-krízu; no keďže MN sú teraz mesačník, tak základné informácie a k nim stanoviská. Nezabúdame ani na osobnosti, ktoré ďaleko presahujú rámec mesta a robia mu česť – jeden (V. Mruškovič), žiaľ, uzavrel svoju životnú dráhu, druhý (J. Ciller) v nej pokračuje a dočkal sa mimoriadneho ocenenia. Na nich, ich prácu a prínos môžeme byť my všetci hrdí. No nezabúdame ani na seniorov, „svet v Martine“ či šport. A keďže život mesta musí pokračovať aj teraz aj po kríze, prinášame i názory o fungovaní mesta. Kríza sa dá poňať aj ako očistný proces. To sa týka každého z nás; úmerne so zodpovednosťou za mesto tým viac.

Vaše podnety k problémom v mestských častiach nám píšete na mail: redakcia@mestskenoviny.sk

Náš nový poslanec v Národnej rade

Za mimoriadnych okolností sa uskutočnil v piatok 20. marca na prvej schôdzi slávnostný sľub poslancov novej Národnej rady SR. Za volebný výsledok 6619 preferenčných hlasov sa medzi nich zaradil aj Peter Vons, ktorý už

tretie, resp. štvrté volebné obdobie pracuje v poslaneckom zbore Martina a Žilinského samosprávneho kraja. (Prvé informácie o jeho pôsobení nájdete v jeho komentári na str. 8.)

Autor, foto: bk (archív)

J. Ciller - pohľad dopredu
(str. 4-5)

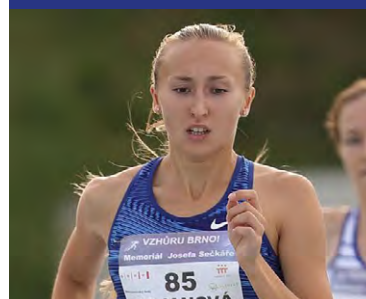
Za V. Mruškovičom
(str. 6-7)

Quo vadis „Hurbanka“?
(str. 9)

OH budú až v roku 2021
(str. 16)

Pandémia v Martine v čiastočnom dokumentárnom prehľade

Pandémia koronavírusu zasiahla výrazným spôsobom aj do života v Martine. Pokúsili sme sa zaznamenať aspoň časť diania tým, že sme oslovili kompetentných a vyjadrenia tých, ktorí reagovali, prinášame čitateľom MN.

Marcel Mat'ovčík, prednosta Okresného úradu:

Zasadáme denno-denne, no nezvolávame vždy kompletný krízový štáb, ale podľa povahy

aktuálneho problému. Zatiaľ sa nevykytli žiadne prejavy paniky, nemáme podnety, že by došlo k problémom v zásobovaní.

Prvý týždeň sme riešili nedodržanie povinnosti uzavrieť prevádzky. To sa dialo vo veľkom rozsahu. Porušenie boli desiatky. V ďalších týždňoch sme dostali neskutočne veľa podnetov (vyše dvesto) na porušovanie karantény zo strany tých, ktorí sa vrátili z vymedzených krajín. Bola to z ich strany nezodpovednosť. Občania sa toho obávali a ja im ďakujem za tie podnety. Na tom vo veľkom rozsahu pracovala aj polícia a treba povedať, že zatiaľ sa z toho nevyvodzovali dôsledky, ale budú nasledovať aj postihy, keď sa uvoľnia kapacity. S tým treba rátať. Každý, kto príde do krajiny, je v systéme a my dostávame informáciu, že človek z nášho okresu prekročil hranice. Vieme ho skontrolovať a aj to robíme. A tých porušení je už oveľa menej. Je dôležité, aby si ľudia uvedomili, že nejde len o pokutu vo výške 1659 eur, ale ide o paragraf o všeobecnom ohrození a to je už vážna vec. Nemusí sa to skončiť len pokutou.

Za vážny problém považujem, že sa nám rozmáha domáce násilie, a práve u ľudí v karanténe. Chcem ľudí poprosiť, ak majú poznatky alebo pocity, že v ich okolí sa niečo také deje, aby neváhali zavolať na tel. č. 155 alebo 112, aby nedošlo aj k horším následkom. Riešili sme kapacity nemocnice. Je pripravená, vyriešený je jediný vstup, a to z parkoviska, kde dochádza ku kontrole účelu návštevy nemocnice a k meraniu teploty. Chránime tým zdravotníkov a to je prioritou. Lebo tým bude postarané aj o zdravie občanov. A prosím ich, aby to rešpektovali. Som rád, že nám pri tom pomáha aj armáda

aj polícia, ktorí dozerajú na poriadok. Ďakujem armáde, ktorá v začiatkoch pomáhala zabezpečovať odbery mobilnou jednotkou. Od štvrtka 2. apríla funguje mobilná odberová jednotka na vstupe do nemocnice z Bottovej ul., ale chcem zdôrazniť, že to nie je pre samoplatcov, ale len pre indikovaných pacientov.

Zaoberáme sa aj situáciou na Bambiškách. Nie je to tam jednoduché. Musíme robiť osvetu spolu s terénnymi pracovníkmi a dobrovoľníkmi a kontrolné opatrenia.

Robíme aj opatrenia regionálneho rázu. Príkladom je prípad, keď Turvod prestal vyvážať žumpy. Je pravda, že to robil ako doplnkovú službu; jeho prioritou je zabezpečovať zásobovanie pitnou vodou a odvádzanie splaškových vôd. A okrem toho musia aj chrániť svojich zamestnancov. Preto tú doplnkovú službu obmedzili, ale urobili to bez toho, aby o tom informovali úrad či krízový štáb. Potrebovali sme posilniť túto službu a doriešiť, aby zamestnanci, ktorí vykonávali vývoz žump, boli v inom režime ako ostatní zamestnanci vodární, t.j. oceniť ich a chrániť ich pri práci s takým potenciálne infekčným materiálom, ako sú fekálie. Od toho závisí hlavná činnosť Turvodu – chrániť a dodávať pitnú vodu, zabezpečovať činnosť pri prípadných poruchách – v tom dávam za pravdu aj gen. riaditeľovi Turvodu. No chybou bolo, že o probléme neinformovali, pretože dnes nemožno upraviť také činnosti bez zohľadnenia súvislostí a bez spolupráce s krízovým štábom.

Riešili sme aj problém chovateľov oviec, ktorí idú odstavovať jahňatá a majú problém s predajom. Aj o zvieratá sa treba starať a v prípade rozšírenia nákazy musíme strážiť zachovanie celého výrobného procesu. Pôdohospodárom chýbajú cielené opatrenia smerom k nim a k zásobovaniu – reťazce vozia napr. mlieko z iných krajín a naši výrobcovia majú problém s odbytom. Farmári preto znižujú výrobu mlieka a likvidujú zvieratá na mäso. No ak by došlo k zavretiu hraníc, môže vzniknúť problém v zásobovaní, pretože domáce kapacity napr. v produkcii mlieka boli znížené a sebestačnosť krajiny vo výrobe potravín je ohrozená. To sme, samozrejme, tlmočili aj ministerstvu hospodárstva.

Chcem požiadať ľudí, aby zvažovali návštevy úradov. Tak na mestskom

ako okresnom úrade sú úradné hodiny každý deň od 8. do 11. h a v stredu poobede, ale treba zväziť každú cestu na úrad. Zamestnanci pracujú v plnom režime, ale skrátenie úradných hodín je len ochranné opatrenie. Budova je uzavretá a vstup kontroluje mestská polícia, ktorá návštevníkom meria teplotu. Prístup na informácie, k agende obč. preukazov a na oddelenia je len po predchádzajúcej dohode. Samozrejme, pripravujeme sa aj na ďalšie možné opatrenia a obmedzenia. Netreba robiť paniku, ale krízový štáb má spracované podklady a postupy, aby to zvládol. Rovnako tak aj obce. Máme pripravené kapacity na ubytovanie 250 ľudí v zariadeniach ministerstva obrany aj VÚC, máme vytypované aj hotelové kapacity, ktoré by bolo možné v prípade potreby využiť. Máme aj databázu zdravotníkov, ktorých možno „stiahnuť“ z iných regiónov, alebo presunúť ďalších a ubytovať ich.

Nemocnica v mimoriadnom režime

K utorku 14. apríla sme mali v okrese Martin evidovaných 21 pozitívnych prípadov na ochorenie COVID-19. Z nich 11 bolo diagnostikovaných na základe klinických ťažkostí v UNM a 10 prípadov diagnostikoval RUVZ v Martine. Tu ide prevažne o kontakty primárne nakazených osôb.

Informácie poskytla pre MESTSKÉ NOVINY Katarína Kapustová, MBA, z úseku gen. riaditeľa UNM.

Reprofilizácia kliník a oddelení
Reprofilizáciu realizuje UNM už viac ako mesiac. Má kompletne pripravené dva samostatné pavilóny. Reprofilizácia sa dotkla Kliniky infektológie a cestovnej medicíny (pavilón č. 5), Kliniky pneumológie a ftizeológie (pav. č. 5), Kliniky detskej chirurgie (starý chirurgický pavilón č.4/2) a Odd. detskej rehabilitácie (pav. č. 34). Dospelí pacienti sú aktuálne liečení na infekčnej a pľúcnej klinike (odd. 5/1, 5/2, 5/3) - v samostatnom pavilóne. Pre detských pacientov s koronavírusom sú pripravené lôžka v starom chirurgickom pavilóne (odd. 4/2). Zvyšné dve poschodia (odd. 4/1, 4/3) sú určené pre pozitívnych dospelých pacientov vyžadujúcich intenzívnu zdravotnú starostlivosť. Detskí pacienti s podozrením na koronavírus sú toho času hospitalizovaní na Odd. detskej

rehabilitácie. Toto opatrenie ich úplne oddelilo od pacientov, u ktorých bol už koronavírus potvrdený.

Vstup pacientov do nemocnice je od 23. marca cez triážny červený stan umiestnený na parkovisku vedľa rampy pre vstup motorovým vozidlom do UNM. Stan slúži na triedenie pacientov, ktoré vykonávajú v pracovných dňoch vyškolení dobrovoľníci -medici. Odborný dohľad má nemocničný epidemiológ. Aktuálne prejde triážnym stanom denne cca 750 pacientov. Odbery biologického materiálu sa v stane nerobia.

Testovanie na koronavírus
Aktuálne sú dve odberové miesta na biologické odbery u pacientov s podozrením na ochorenie COVID 19. Ľudí, ktorí sú odoslaní obvodným lekárom, pohotovostnou službou a prostredníctvom CALL centra RUVZ, vyšetrí v odbornej ambulancii Kliniky infektológie a cestovnej medicíny v pavilóne č.5. Dosiaľ sme tu zrealizovali viac ako 400 odberov. Nemocnica v spolupráci s RUVZ zriadila od 2. apríla aj odberové miesto pre kontakty primárne nakazených pacientov, výlučne na indikáciu RUVZ Martin. Odberové miesto nie je určené pre širokú verejnosť. Denne tu zrealizujeme približne 30 odberov.

Reprofilizácia urgentného príjmu
8. apríla začalo svoju činnosť špecializované pracovisko urgentného príjmu určené pre suspektných pacientov s podozrením na COVID-19. Zdravotná starostlivosť bude poskytovaná v suteréne 5. pavilónu (vchod od 7. pavilónu). Tu budú vyšetrovaní pacienti, ktorí vyžadujú akútnu neodkladnú zdravotnú starostlivosť a majú závažné prejavy akútnej respiračnej infekcie. Rovnako sem budú odkláňaní pacienti s akútnymi klinickými obtiažami vyžadujúcimi si vyšetrovanie na urgentnom prijme s anamnézou úzkeho kontaktu s pacientom s COVID-19 za posledných 14 dní, ako aj pacienti v domácej karanténe kvôli podozreniu na COVID-19. Účelom je oddeliť rizikových pacientov, u ktorých by mohol byť potvrdený koronavírus, od negatívnych pacientov, ktorí sú indikovaní na urgentný príjem.

Preškolenie zdravotníkov
Začali sme s tvorbou zmiešaných tímov, v ktorých budú aj zdravotníci iných špecializácií ako infektológia a pneumológia, aby v prípade veľkého počtu chorých striedali kmeňových zamestnancov najviac exponovaných

pracovísk. Reprofilizácia zahŕňa aj zaúčanie zdravotníkov, ktorí nie sú toho času pridelení na ARO pracoviská, aby boli v prípade potreby schopní zabezpečiť zdravotnú starostlivosť ventilovaným pacientom.

Zabezpečenie osobných ochranných pomôcok

Ochranných osobných pracovných pomôcok pre zdravotníkov máme nateraz dostatok a priebežne pracujeme na ich doplnení. Zlepšila sa dostupnosť ochranných štítov, ako aj dostupnosť respirátorov. Nie všetci zdravotníci potrebujú rovnakú ochranu pred koronavírusovou infekciou. Najohrozenejší sú, samozrejme, tí v červených zónach. Tam sú určené špeciálne ochranné obleky, okuliare a respirátory s FFP2 a FFP3 filtrami.

Pomoc dobrovoľníkov a darcov

Vo vypätom období v čase vypuknutia pandémie sa našlo veľa dobrovoľníkov, ktorí nášmu personálu ušili a darovali bavlnené ochranné rúška. Takáto reakcia verejnosti nás veľmi pozitívne prekvapila. Vážime si ich solidaritu a ochotu pomôcť. Tiež nás kontaktovali obchodné reťazce Tesco a Kaufland, ktoré dodávajú zdravotníkom čerstvé ovocie. Pomoc ponúkli aj výrobcovia nápojov Kofola Československo, Mattoni, Budiš St. Nicolaus, Pepsi-cola SR, Heineken, ktorí dodávajú sladené sytené nápoje a minerálne vody na zabezpečenie pitného režimu na najviac exponovaných

pracoviskách. Okrem toho sa ozval aj rad väčších či menších firiem, ktoré prispeli finančne na zakúpenie zdravotníckej techniky, napr. germicídnych žiarivcov. Rotary Club Martin daroval ozónový čistíč vzduchu na dekontamináciu prostredia a ochranné štíty. Kia Motors kúpila pre UNM 4 pojazdné anesteziologické prístroje s ventilátormi. Darcovia neustále pribúdajú. Ich zoznam pravidelne aktualizujeme na webe nemocnice. Pomoc každého jedného si veľmi vážime.

Obmedzenie prevádzky

UNM po vypuknutí pandémie od 11. marca čiastočne zredukovala svoju prevádzku. Cieľom priebežne aktualizovaných opatrení je prispôbiť rozsah poskytovanej zdravotnej starostlivosti aktuálnym potrebám a personálnym kapacitám, ktoré sú čiastočne obmedzené v dôsledku neplánovaného výpadku sestier, ktoré ostali doma s deťmi po uzatvorení materských a základných škôl. Preto boli obmedzené plánované hospitalizácie, ako aj realizácia plánovaných operácií. V záujme minimalizovania rizika prenosu koronavírusu na pacientov a zamestnancov sme tiež obmedzili prevádzku našich odborných ambulancií. O zmene režimu ambulantných hodín informujeme na našej webstránke alebo v callcentre. Aktuálny režim zahŕňa poskytovanie neodkladnej zdravotnej starostlivosti, poskytovanie ZS onkologickým pacientom, realizá-

ciu zriedkavých a dlhodobo plánovaných výkonov spojených s krátkou hospitalizáciou, poskytovanie ZS, ktorej dlhší odklad by mohol viesť k zhoršeniu stavu pacienta, poskytovanie ZS špecifickej skupine pacientov, ktorých hospitalizácia minimálne vyťažuje kapacity UNM a je poskytovaná len v UNM v rámci Žilinského kraja (napr. psychiatria) a poskytovanie ZS zamestnancom UNM.

Zuzana Kalmanová, hovorkyňa mesta Martin:

Mestský úrad Martin pristúpil v súvislosti so zamedzením šírenia koronavírusu COVID-19 k obmedzeniu úradných hodín pre verejnosť. Od 13. marca 2020 boli otvorené výhradne nevyhnutné pracoviská – klientske centrum a matrika od 8. h do 11. h, s výnimkou stredy. Od 1. apríla 2020 došlo k zmene úradných hodín v stredu: len v čase 13. – 16. h.

Mestský úrad v Martine momentálne funguje bez obmedzení v rámci aktuálnych úradných hodín. Činnosť jednotlivých organizačných útvarov je plne zabezpečená s výnimkou vybraných stavebných a kolaudačných konaní, ktoré sú aj naďalej pozastavené.

V akom režime pracovalo počas núdzového stavu vedenie mesta?

- Vedenie mesta pracovalo v nadštandardnom režime, pričom zasadnutia Krízového štábu mesta Martin a viaceré relevantných stretnutí prebiehalo aj

počas víkendov.

Je nejaký predpoklad, kedy sa môže obnoviť činnosť komisií, rady a zastupiteľstva?

- Činnosť komisií, ktoré nezasadli pred vyhlásením vládných opatrení, bola taktiež pozastavená. Áno, predpoklad existuje, pretože sa pripravuje novela Zákona č. 369/1990 o obecnom zriadení, v ktorej by mala byť zapracovaná aj možnosť viesť zasadnutia zastupiteľstva prostredníctvom videokonferencie.

Ako fungovala vývarovňa na Škultétyho ul.?

- Jedáleň mesta Martin bola po vydaní nariadení pre seniorov uzatvorená, avšak mesto Martin v priestoroch varí pre seniorov aj ďalej. Obedy pravidelne rozvážame klientom, ktorí majú opatrovateľskú službu priamo v domácnosti, resp. je u nich realizovaná donáška obedov. Mesto Martin robí výhradne rozvoz, nie výdaj do obedárov.

Ako pokračuje investičná aktivita mesta a príprava investičných akcií?

- Mesto Martin aktuálne realizuje verejné obstarávania na investičné akcie, ktoré boli schválené mestským zastupiteľstvom. Investičná aktivita mesta je obmedzená vzhľadom na to, že realizačné spoločnosti nemajú dostatok pracovníkov (sú v karanténe).

Pokračovanie na str. 11

Vydržať sám so sebou alebo, kto vlastne som?

Milan Kubík

Zostaňte doma! To je výzva posledných troch týždňov. Počúvame ju niekoľkokrát denne. Svedčí o niečom mimoriadnom. Normálne

k nám zaznievajú výzvy typu: neseďte doma, buďte aktívni, športujte, navštevujte sa, cestujte, lietajte, poznávajte, vzdelávajte sa, miňajte, zarábajte, kupujte... Ale zostať doma? To je celkom nová situácia a vyzerať to tak, že zvládnuť ju bude náročnejšie než samotný Koronavírus, alebo ekonomické straty ním spôsobené.

Môže nám ale toto „väzenie“ priniesť aj niečo pozitívne, niečo obohacujúce? Určite áno. A to vôbec nepatrím

medzi tých, ktorí v každej takejto situácii vidia Boží trest a dopustenie. Skôr si myslím, že nám Pán Boh dáva príležitosť spoznať a okúsiť niečo nové a nevšedné, niečo, čo nás môže posunúť ďalej, alebo naopak, pripomenúť niečo zabudnuté, čo dnešnému občanovi sveta akosi prestalo chýbať a úplne sa vytratilo.

Je to čas strávený so sebou samým. Len ja a moje svedomie. Ja a môj vnútorný potenciál. Ja a moje rozhodnutia, moje slová, myšlienky, môj hriech, moja hodnota, moje deti... Je to desivé, takto hlboko načrieť do seba. Je to niečo podobné, ako keby sme si sadli pred zrkadlo a pozerali na seba niekoľko hodín, možno aj dní. Čo všetko by sme na sebe a v sebe našli? Vôbec to nie je príjemné a ľahké sa takto do seba zahľadieť, byť sám so sebou. Svedčia o tom najmä alarmujúce správy lekárov, ktorí ešte len začínajú vyhodnocovať psychický a spoločenský dopad

tejto dnešnej situácie.

Ale má to aj svoje pozitíva, dokonca pre dušu človeka blahodarné, zachraňujúce účinky. Krásne to len nedávno vyjadril český katolícky teológ Tomáš Halík, keď v jednej svojej kázni pripomenul, že „táto ťažká doba nám nielen berie, ale aj mnoho dáva“. Dáva nám príležitosť viac spoznať svoju pravú tvár, ale aj viac si uvedomiť, čo všetko pre nás znamenajú naši najbližší, rodina, priatelia, moji zamestnanci. Lekárom dáva príležitosť ísť až na hranu a okúsiť tú znamenitú chuť poslania. Učítelia a žiaci spoznávajú, aké dôležité je byť spolu a že cez internet je to akési umelé... Ja osobne si užívam tiché noci na námestí pred našou farou, na ktorom zvyčajne tri-štyri noci v týždni duní do nepríčetnosti hudba z okolitých klubov; a to nehovorím o raňajších návratoch domov tých vytancovaných... Táto situácia preverí náš charakter: Ukáže, čo je pre nás

skutočne dôležité a na čom záleží.

A to je to, čo nám dáva. Mám pocit, že človek sa trochu poľudštil. Kiež by nám to aj vydržalo.

Pre nás, kresťanov, je čas strávený so sebou samým aj časom prípravy na stretnutie s Bohom. Nie je teda samoučelový, alebo násilný, nevyhnutne vyvolaný Krízovým štábom SR. Je to chvíľa utkaná z jemných dotykov Božej milosti a lásky k tomuto svetu. Aj pôst, ktorý sme prežívali, chcel byť takouto príležitosťou. Chcel nám ukázať, podobne ako Koronavírus, na našu zraniteľnosť, biedu, krehkosť a nestálosť. A že naša záchrana nie je len vo vakcíne, ale najmä v spásiteľnom diele Pána Ježiša Krista. Aby na Veľkonočnú nedeľu, hoci kostoly boli prázdne, to slovanské Christos voskres! Voistinu voskres! zaznelo aspoň v našich srdciach a domovoch. Prajem veľa zdravia a Božieho požehnanie.

S láskou, Milan Kubík, ev. farár a konsenior TuS

Prof. Jozef Ciller – člen prvého KV Verejnosti proti násiliu v Martine (1989-1990), čestný občan Martina, nositeľ Krištál'ového krídla

Treba nájsť zmysel, aby sme mali nádej

Scénický výtvarník Slovenského komorného divadla, člen súboru od r. 1967, šéf výpravy (1975-2020), vedúci Katedry scénografie na VŠMU v Bratislave (1990-2016), profesor (od r. 1997). Spolupráca s inými divadlami: SND Bratislava, ND Praha, ND Brno, ND Ostrava, Činoherní klub Praha, HaDivadlo Brno, Astorka Korzo'90 Bratislava, atď., pracoval v divadlách v 20 európskych krajinách.

Samostatné výstavy vo Viedni, Prahe, Varšave, Regensburgu, Zlíne, Luhačovicích, Bratislave, Novom Sade, Moskve; účasť na Biennale v São

Paulo, množstvo spoločných výstav čs. scénografov doma aj v zahraničí, autor výpravy pre 40 televíznych inscenácií a 10 celovečerných filmov, člen viacerých národných rád a komisií: SNG, SNK, MK SR, SND. Člen Rady národnej kultúry a komisie kultúry v Martine.

Ocenenia: zlaté medaily z PQ Praha 1975, 1983; zlatá medaila Nový Sad 1974. Čestný občan Martina, držiteľ Ceny mesta Martin a Ceny primátora mesta Martin, Cena ministra kultúry (za r. 2016). Krištál'ové krídlo – mimoriadna cena za rok 2019 – prestížne ocenenie za celoživotné dielo najúspešnejším osobnostiam Slovenska.

Čo máte nové, pán profesor? Ako vnímate udelenie Krištál'ového krídla?

- Beriem to nielen ako vlastnú satisfakciu, ale zároveň ako satisfakciu dvoch skupín ľudí: tých, ktorí ma oslovujú, aby som pre nich pracoval (režiséri, dramaturgovia, vedúci agentúr a ďalší kultúrnymi pracovníci) a druhou veľkou skupinou sú realizátori mojich nápadov a riešení. Beriem toto krídlo aj ako zvláštne poďakovanie „na diaľku“ týmto dvom skupinám ľudí, pretože život scénografa je nimi limitovaný. Potešila ma i ďalšia vec, že Krištál'ové krídlo nie je len individuálna cena, ale je to aj galéria ľudí, ktorí v slovenskej histórii niečo znamenali a niečo pre Slovensko urobili. Je to význačná skutočnosť, že ste v takejto úžasnej galérii, ktorú niektorí nazývajú „slovenská Nobelova cena“.

Čo máte nové z pracovného hľadiska?

- Uplynulý rok hodnotím ako veľmi zaujímavý a úspešný. Aj v divadle, aj v škole aj v ďalších angažmánach. Po dlhom čase vznikla znovu TV inscenácia... Snáď to bude pioniersky projekt a znovu sa rozbehnú v RTVS inscenácie tak, ako sme boli zvyknutí a čo tu dlhé roky nebolo. Nedávno som robil aj veľký projekt pre ľadovú revue, kde som sa stretol s veľmi zvláštnymi súvislosťami, zvláštnymi technológiami, zvláštnymi ľudskými dotykmi. Tu v divadle som posledne robil hru Matka s Lukášom Brutovským. Myslím, že toto je v celej histórii divadla veľmi špecifický titul, naplnený skvelým herectvom. Takým skvelým, že tú dosku, ktorá sa dáva za výkon v sezóne, dali celému hereckému kolektívu. Na mňa to kladlo nároky pripraviť

Prof. Jozef Ciller

takú scénografiu, aby predovšetkým rešpektovala podmienky (to ako vždy), no, samozrejme, vždy mám snahu urobiť niečo, čo tu ešte nebolo. Niečo nové. To je na tom vzrušujúce. No a potom sa život zastavil a zastavenie práce spôsobuje dramatické symptómy. VŠMU začala dištančné riešenie študijného procesu, čo je na škole umeleckého charakteru náročné.

Túto časť pohľadu na vašu tvorivú osobnosť môžeme uzavrieť klasickou otázkou: Ako sa dá vydržať 53 rokov na jednom pracovisku, v jednom divadle?

- To nepovažujem za problém, pretože je to domovský prístav, ktorý tu bol pre moju tvorbu vždy ideálny. Vždy

tu bol dobrý umelecký kolektív, ktorý sa síce niekoľkokrát obmenil, ale genius loci divadla vždy funguje. Toto divadlo je takou vysokoúrovňovou „farmou“ pre Národné divadlo. Berieme to ako samozrejmosť. Ale nie je to samozrejmosť. Potom – mám tu ateliér, ktorý mi vytvára dobré pracovné podmienky, a sú tu dielne, v ktorých mi vždy pomáhali. Mal som v živote rad ponúk na fixné zamestnanie mimo tohto divadla, ale nepociťoval som žiadnu túžbu ani potrebu meniť. A aj keď toto bol ten materský prístav, z neho som mohol vždy vyplávať. Svoju slobodu si určujete tým, že dobre a kvalitne plníte domáce povinnosti. A vždy sa to pociťovalo aj ako kredit

pre divadlo, že výtvarník z Martina robil v pražskom Národnom divadle, a iných.

Jeden z lídrov Novembra v Martine Premostíme mínus tridsať rokov...

Toto divadlo malo od vzniku v sebe prvok odbojnosti, cez všetky jeho metamorfózy až do roku 1989 – vy ste tu už boli ako stabilný člen súboru, pracovali ste tu už približne 22 rokov – ako ste sa v tom prelomovom, historickom období tak výrazne politicky vyhranili?

- Možno skorej než politicky by som hovoril o ľudskom vyhranení. Ja som nikdy nemal politické ambície. Nikdy som nebol v strane a ako mladý človek som dosť trpel politikou – aj keď som sa jej nikdy nedotýkal. Otec bol živnostník a ako syn živnostníka som mal dosť veľké problémy... Tzv. kádrové posudky človek nielenže nemal možnosť korigovať, ale ani si ich prečítať. Až po roku 1990 som sa z kádrových materiálov dozvedel, aké klamstvá boli napísané v kádrovom posudku môjho otca, ergo aj mňa. Už pri maturite som dostal tú sankciu, že sa ani nemám pokúšať o prijatie na žiadnu vysokú školu. Samozrejme, nešlo len o mňa. Ja som si uvedomoval všetkých kamarátov, ktorí mali podobný osud ako ja. To bol taký ten prvý moment: ľudský. Bola to šokantná vec, zvláštna životná situácia. Z dnešného pohľadu už človek vidí aj tie „spodné prúdy“ – aby sme sa netvářili, že sme si všetko vydobyli len my sami na námestiach; bol to celoeurópsky prúd, ktorý sa začal niekde na východe a končil sa na západe. Tie súvislosti sú komplikovanejšie, bohatšie. Skorej by som poukázal na to ako zvláštny moment, ktorý spôsobil prekonanie strachu. Čo bolo v tom období

nesmierne dôležité. Že ste v tom čase začali slobodnejšie myslieť, slobodnejšie hovoriť a slobodnejšie konať. A videli ste možno prvú a poslednú šancu, že sa vo vašom živote a v živote spoločnosti niečo zásadne zmení.

Sledovali ste politiku v Martine a okrese? Prežili ste v divadle aj spoločenský pohyb roka 1968-69 a normalizáciu... Prečo ste sa zapojili?

- To sa nedalo nesledovať. No rok 1968 je ďalšia veľká téma, divím sa, že som neskončil v base. Išiel som v sprievode, dokonca som niesol československú zástavu v sprievode na ruské velenie v Martine... Bolo to na dnešnej Hviezdoslavovej ulici, kde dnes sídlia energetici. Bola to veľmi zvláštna debata... a je to vlastne jeden zo životných zázrakov, že sa človek ocitne v takýchto súvislostiach a ako účastník takýchto procesov, na ktoré nie ste pripravovaný v rodine, ani v škole, ani životom. Bola to improvizácia „na entú“... No uvedomujem si, že som nemal strach – stratil som strach. Lebo osobný strach likviduje akýkoľvek pokus o vyššiu etickú úroveň. Dnes človek berie mnohé tie veci s úsmevom, po tých rokoch a v mnohých súvislostiach to človek vníma až mierne humorne.

Šokujúca šanca

Ako ste sa dozvedeli, že sa v Bratislave a Prahe začalo niečo diať? Doniesol aktuálne informácie Roman Polák alebo Matej Landl?

- Bolo to veľmi rýchle. Skvelý fotograf, môj priateľ Tibor Huszár bol vtedy v Prahe a on zavolať mojej žene. To bol prvý zvláštny moment, šokujúce odhalenie, že niečo sa deje. Až potom prišli na rad naše bratislavské kontakty. Na tom prvom rokovaní na OV KSS v Martine bol tuším Roman Polák, ale ja nie. Dôležité bolo prvé rokovanie tu, v divadle. Za predsedníckym stolom sedel celý stranický výbor mestský a okresný, i divadla, a vlastne sa otvorila téma, čo sa deje, čo to znamená, aké sú predpoklady vývoja. Malo to niekoľko kapitol. Jednou kapitolou bol obrovský strach tých ľudí – komunistov – o život. To spôsobilo, že boli aj miernejší a dalo sa rovnocenne debatovať a vyjednávať. Potom, keď zistili, že nejde o revolúciu typu francúzskej, alebo maďarskej, revolúcie..., ale že je to skôr zmena politického režimu, obhajovali komunisticko-socialistický

režim. Predložili nám definíciu, že je to niečo dokonalé, perspektívne a neprekonateľné. V jednom momente ostalo také zvláštne ticho a moja žena do mňa ťukla a hovorí mi – To nikto nepovie nič na tú definíciu?

A pritom tá definícia socializmu bola z roku 1960, spred 29 rokov...

- Áno. Tak som sa postavil a pokúsil som sa dať dokopy pár myšlienok. Tá hlavná bola, že sa hanbím a mrzí ma, že celá naša spoločnosť a naše deti žijú v tejto dvojtýždňosti, že iné hovoríme tu a na verejnosti, iné hovoríme v škole a iné doma. Toto zvláštne vnútorné rozbitie nemôže viesť k tomu, aby bol človek osobnosťou, ktorá je zodpovedná za život v tejto krajine. Za svoj, ale aj za životy iných. To je degradujúce. Reakcia? To, čo som už povedal; ich hlavnou opozičnou líniou bol strach. Bolo to prekvapujúce, lebo takáto, neviem, ako to nazvať – národno-politická, perspektívna téma sa zmenila len na osobné súvislosti. Ale to som zažil viackrát. Dokonca aj potom, keď som bol vyslaný na prvú akoby „revolučnú“ schôdzu do Matice. Pre mňa bol obrovský šok, že Matica sa k tomu pridala veľmi neskoro. Keď som tam prišiel, opýtal som sa, že je v tejto krajine jedna inštitúcia, ktorá by mala byť prvá, základná, dôveryhodná, ktorá by sa k takejto šanci pridala – neviete, ako sa volá?... Na to sa pamätám veľmi dobre a čo je opäť veľmi zvláštne a šokujúce, ako reakcia na to sa začali osobné útoky. **Matica bola rozbitá, mnoho ľudí odťali vyhnali a tí, čo tam ostali, mali svoje skúsenosti... Pričom sa nedá povedať, že v divadle to bolo inak, aj odťali to muselo odísť veľa ľudí.**

- Áno, ten postoj bol viac individuálny ako kolektívny. Túto definíciu som si vymyslel teraz, ale myslím, že nie je zlá: pridať sa do nejakého kolektívu bolo vždy riziko. Riziko, že negatíva kolektívu sa vždy s vami zvezú – bez ohľadu na to, v akej súvzťažnosti k tomu kolektívu ste, alebo aký máte svoj absolútne osobný názor. **Vráťme sa k tej prvej straníckej schôdzi v divadle. Tam vzniklo rozhodnutie robiť v divadle verejné zhromaždenia?**

- Nie, k tomu došlo až potom, keď vznikol koordinačný výbor VPN a ten tomu dal systém, že miesto divadelných predstavení bola verejná debata a prišli tam okrem tunajších funkcionárov aj ľudia z Bratislavy, ktorí mali autoritu. Napríklad pán Chudík, ktorý bol úžasný. To bolo

potvrdením, že aj v tých najťažších politických chvíľach rozhoduje ľudský charakter. Chudík sa prezentoval predovšetkým ako statočný a čestný človek.

Na všetkých zhromaždeniach som už potom bol a písal z nich, aj na tom, keď strojármi a milicionári hodinu pred dohodnutým začiatkom zhromaždenia obsadili divadlo a ľudia sa márne dožadovali dostať sa dnu, až sa potom otvorili okná, vyložili do nich reproduktory a ľudia počúvali dianie na ulici pred divadlom. Po tom piatku sa už preniesli zhromaždenia von na Námestie SNP.

- Teraz som si to všetko pripomenul...

© Vo mne to ostáva ako také horizontálne obrazy. Už by som to nevedel zoradiť presne do tej vertikálnej časovej osi, nie som ten typ. Bol som vyslaný na tú schôdzu v Matici a pracoval som tu v divadle, kde som to bežná viedol, keď sme sa snažili organizovať to a dávať tomu nejakú myšlienkovú podstatu, s tými, ktorí v tom videli perspektívu. Aj tu sa kolektív rozdelil, boli ľudia, ktorí sa tu v tom čase neobjavili, a boli iní, ktorí prišli každý deň. Čomu sa absolútne nedivím, pretože skúsenosť z 1968-eho bola veľmi krutá. Pamätám sa na jedného môjho kamaráta, svetového farmakológa, ktorý pracoval tu v Martine a hovoril mi – prosím ťa, neblázni, nepamätáš sa, čo sa stalo tvojmu otcovi, môjmu otcovi, aké sme mali problémy so školou a s tým všetkým, aká to bola hrúza...? A ja mu hovorím, Peter, práve preto!

Spomínate si na to prvé pracovné rokovanie s predsedom ONV Pavlom Hankom 1. decembra 1989, keď ste o.i. žiadali podmienky pre prácu VPN?

- Spomínam si, že to bolo analyticko-konstruktívne rokovanie. Boli tam presne formulované naše požiadavky, veci, dôvody a ten „ping-pong“ bol už na takej vyššej úrovni. Už žiadne vykrikovanie hesiel a akademická debata, bol to už pokus o sofistikované pohľady na problematiku v jednotlivých oblastiach. Pamätám si, že to malo – aj z jednej aj z druhej strany – úroveň. Bolo tam viac ľudí a všetci boli „debaty schopní“.

A na nových ľuďoch, s ktorými ste sa pri pôsobení v miestnej politike stretli?

- Určite veľkou osobnosťou bol prof. Štefan Straka, ktorý svojou ľudskou a profesorskou autoritou do toho vnášal, povedal by som, dôstojnosť.

Ako to pri takýchto príležitostiach býva, vždy je dôležité mať silný a rozumný hlas. V týchto momentoch je nesmierne dôležitá schopnosť vládnuť jazykom. A potom sa pamätám na toho „zeleného“ – Vlada Matejíka, ten bol tiež takým aktívnym a rozumným členom KC VPN.

Otázky, zmysel, výsledky

V súvislosti Novembra a vás vidím dve otázky. Prvá: Prečo ste sa zapojili, čo ste chceli dosiahnuť – pre seba, pre divadlo alebo pre Martin a druhá: ako ste pokojný s tým, ako a kam sa odvtedy Martin rozvinul?

- Ako som už povedal, nejaké osobné výhody som neočakával, ani mi to nenapadlo. Bral som to ako obrovskú spoločenskú príležitosť pre všetkých. To bol ten základný motív, ktorý akoby spadol z neba. Väčšina z nás v to neverila, skutočnosť prekonala naše celoživotné očakávanie. Dnes už všetky tieto veci meriame dnešnými očami – a to je zas náplň na jednu konferenciu... Do toho vstupuje obrovský individualizmus každého človeka, obrovská skúsenosť, ako sa život každého jednotlivca vyvíjal v nových podmienkach a to sú príbehy – neuveriteľné, krásne-smutné, zlé-dobré...

A tá druhá časť otázky – ako ste spokojný s tým, kam sa Martin posunul?

- Beriem to v širších súvislostiach. To, čo sa udialo, alebo deje v Martine, to sa udialo, alebo deje po celom Slovensku; možno v niečom sme špecifickí. Ale to je zas nová téma – kde tá otvorená brána dala zmysel životu, otvorila nové možnosti – a kde naopak, cez tú bránu prišli aj veci, ktoré likvidujú nádeje. Tie, o ktorých sme boli dokonca presvedčení, že sa už nemôžu vrátiť a nemôžu nám komplikovať život.

Prečo sa vrátili?

- Pretože ľudstvo je nepoučiteľné a žiadny –izmus nie je dokonalý, vždy tam musíte dosadiť skupinu alebo spoločenstvo ľudí. Všetko sa deje cez ľudí a v každom historickom údobí vždy mala rozhodujúci vplyv nejaká osobnosť.

Odpovedali ste mi skôr, ako som položil otázku – prečo ste vy na jar 1990 už okresnú politiku opustili...

- Keď som sa dostal k nejakým výzvam, snažil som sa k nim postaviť ľudsky a občiansky rovno. Na jar 1990 som už nemal pocit, že môžem ďalej nejako prispieť.

Pokračovanie na str. 11

Za výnimočným človekom, európsky uznávaným odborníkom, Martinčanom

PhDr. VILIAM MRUŠKOVIČ - Filológ (literárny historik, jazykovedec), archivár a etnolingvista. Narodil sa 13. júla 1940 v Smoleniciach, okr. Trnava, ako piate dieťa. Jeho otec bol zámočník v rôznych továrňach, matka sa starala o desať detí.

Chodil do škôl v rodnej obci, na Gymnázium J. Hollého v Trnave a vysokoškolské štúdiá ukončil na Filozofickej fakulte UK v Bratislave (nemecký a slovenský jazyk). Po skončení štúdií vyučoval cudzie jazyky (nemčinu, angličtinu a španielčinu) na Jedenásťročnej

strednej škole, neskôr Gymnázium M. Hattala v Trstenej. V r. 1972 odišiel na žiadosť vedenia Matice slovenskej (MS) do Martina. Tu vykonával funkciu riaditeľa Literárneho archívu, od r. 1973 vedeckého tajomníka MS a od r. 1987 aj správcu MS.

V júni-júli 1985 sa zúčastnil na medzinárodnom programe Informačnej agentúry USA. Po nútenom odchode z funkcie správcu MS pracoval ako archivár v Literárnom archíve až do odchodu do dôchodku v r. 2001.

Počas tejto práce a tiež neskoršie ako dôchodca až do r. 2004 vyučoval nemčinu, neskôr aj španielčinu a ta-

liančinu na Jazykovej škole v Martine. Nositeľ Ceny mesta Martin. Jeho dielo tvoria vlastné knihy, desiatky článkov, lektorských posudkov v oblasti literárnej vedy, archivistiky, jazykovedy, etnolingvistiky, preklady odborných diel i krásnej literatúry a článkov, recenzie, posudky a prednášky, fotosúborny, faksimile a prepisy textov, knihy a články o Matici slovenskej, ale aj predloha na film a jeho originálny skoro 400-stranový Projekt umelého jazyka Simplifikáto latin so slovníkom. (Zdroj: ethnolinguist_mruskovic.veem.sk)

Viliam Mruškovič v nezabudnutí

V celoštátnych médiách, v literárnych, matičných i regionálnych novinách vyšla začiatkom marca smutná správa, že v pondelok 2. marca 2020 ráno zomrel v Martine vo veku nedožitých osemdesiatin po dlhej a ťažkej chorobe vynikajúci slovenský jazykovedec, etnolingvista, archivár, pedagóg a prekladateľ VILIAM MRUŠKOVIČ.

Znova a znova sa ukazuje, ako pred 112 rokmi pri úmrtí Andreja Kmeťa povedal Karol A. Medvecký, že mnohokrát až keď sa uzatvorí rov, zisťujeme, aký významný človek od nás odišiel. Tak je to i v prípade PhDr. Viliama Mruškoviča, osobnosti európskeho významu, zvlášť v oblasti etnolingvistiky, kde jeho kľúčové celoživotné dielo Európa

jazykov a národov na prahu tretieho tisícročia /EUROPA LINGUARUM NATIONUMQVE v 1. vydaní (2008) vydala Matica slovenská (MS).

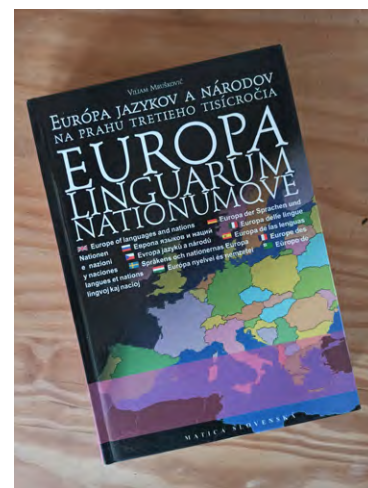
Práve MS bola jeho domovským pracoviskom od roku 1972 po predchádzajúcom pôsobení v Trstenej na Orave (mimočodom, z Trstenej pochádzal aj kodifikátor nášho prvého spisovného jazyka v roku 1852 univerzitný profesor a jazykovedec Martin Hattala). V Martine sme ho všeobecne poznali ako dlhoročného matičného funkcionára, obdivuhodného znalca svetových a vari všetkých európskych jazykov, erudovaného archivára, historika, výborného pedagóga s mimoriadnymi vedomosťami o jazykoch,

národoch, kultúre, s cennými životnými skúsenosťami a ľudským prístupom k svojmu okoliu, príkladným rodinným životom a jeho každodenným študijným zameraním. Martinská verejnosť si všimla túto nevšednú osobnosť, i jeho zásluhy o upevňovanie miesta Martina ako centra národnej kultúry Slovákov, bližšie v roku 2008, keď mu primátor odovzdal Cenu mesta Martin. Cenu za vedeckú a odbornú literatúru za rok 2008 mu udelil i Literárny fond.

Málo známe a málo docenené dielo

Mal som to šťastie, poznal som aspoň čiastočne už od počiatkov pôsobenia v MS tvorivú dielňu PhDr. V. Mruškoviča, jeho trpezlivú, mravčiu pracovnú metódu, akou systematicky poznával štruktúry a súvislosti európskych jazykov, kultúru a literatúru jednotlivých národov, ako objavoval vo všeobecnosti málo známe menšinové jazyky, ako korešpondoval a rozvíjal kontakty so spisovateľmi a znalcami jazykov v zahraničí a udržiaval s nimi dlhoročné priateľské vzťahy aj všeobecne na prospech celej našej kultúry. Neuveriteľne, bez garancií vydania, sám sa púšťal do prekladov inorečových diel, ktoré ho ľudsky a odborne zaujali. Možno neskromne povedať, že popri oficiálnom matičnom či pedagogickom pôsobení bol po celý čas aj samostatným akademickým a vedecko-pedagogickým inštitútom na európskej úrovni, pritom sa však nehnať za titulmi a zvyčajnými úspechmi.

Jeho najznámejšie a všeobecne

uznávané dielo Európa jazykov a národov... žiaľ, nebolo preložené do svetových jazykov, nedostalo sa mu, napriek aj mojej snahe, patričnej pozornosti príslušného eurokomisára EÚ. Zarezonoval však pozitívny ohlas odborníkov z mnohých európskych národov a to bol

V pracovnom nasadení, vzadu jeho unikátna knižnica

V roku 2008 po prevzatí Ceny mesta Martin za vynikajúce tvorivé výkony v oblasti vedeckej, vzdelávacej a verejnoprospešnej

aj podnet pre autora, aby pripravoval druhé rozšírené vydanie s aktualizovaným etnografickým a lingvistickým prehľadom a etnickou skladbou Európy, zahrňujúcou aj migračné vlny po roku 2015. Toto monumentálne a nanajvýš aktuálne dielo PhDr. V. Mruškoviča čaká na vydanie. Zvláštnu pozornosť si žiada Mruškovičovo prekladateľské úsilie. Už sme spomenuli, že prekladateľstvo mu bolo bytostne dané jeho neobyčajným nadaním na osvojovanie si cudzích jazykov. Prekladal priebežne, z vnútornej potreby, bez zadávania vydavateľov. Osobitne ho lákali málo známe jazyky a literatúra malých národov a etnických skupín. S obľubou sa púšťal do próz estónskeho autora (ako vravel najestónskejšieho spisovateľa) Matsa Traata (v Spolku slovenských spisovateľov – Kultúroliterárna akadémia - sme v roku 2017 v jeho preklade vydali román Tanec okolo parného kotla). Takisto rád prekladal z albánčiny (román svetoznámeho Ismaila Kadaré Kronika v kameni vyšiel tiež v SSS v roku 2017). Na vydanie v SSS pripravil súbor poviedok od významných autorov v prekladoch z albánčiny, estónčiny, katalánčiny, z bretónčiny, z taliančiny (zo sanmarínskej i sardskej literatúry) i zo švédčiny. Venoval sa aj slovensko-lužickosrbským

literárnym vzťahom, slavistike i slovaktike a jeho osobná knižnica predstavuje osobitne cenný kabinet, ktorý hodno zachovať.

Človečenstvo ponad martinské obzory

V MS bol Viliam Mruškovič nielen dlhoročným vedeckým tajomníkom a v zložitom závere 80. rokov jej správcom (so záťažou nevyhnutnej i vynútenej „úradnickej“ práce, na ktorú sa rýchlo zabudlo, bez ktorej však nebola mysliteľná v danom čase ani činnosť národnej ustanovizne), ale aj naslovovzatým literárnoarchívnym odborníkom (spracoval napr. Slovník literárnoarchívnych termínov). Vedel veľa o svojej dobe a znalý dejín, neraz jasnozrivo, žiaľ, bezmocne videl peripetie vývoja spoločnosti. Iste i táto ťažba ho čoraz viac primkávala k jeho tvorivému kabinetu a ťahala von k Bystrici do záhradky, pokiaľ možno na bicykli, neskôr s prídavným zariadením a napokon aspoň k prechádzkam v okolí Hviezdoslavovej ulice.

Všetka češť, že v matičnom čase zapojil do jej služieb i svoje jazykové schopnosti a znalosti dejín a kultúry európskych národov i slovenského vyst'ahovalectva. Bol to on, kto mohol v MS na úrovni prijímať zahraničné návštevy a mnohé vý-

znamné osobnosti, ktoré sa zaujímali nielen o MS, ale o dejiny Slovenska a jeho smerovanie. Mnohokrát prizýval k takýmto nezabudnuteľným stretnutiam, o ktorých je v MS bohatá fotodokumentácia, i mňa za SNK, dr. Michala Eliáša za Pamätník slovenskej literatúry, dr. Teréziu Kaššayovú za Archív literatúry a umenia a ďalších spolupracovníkov. Vždy bol nápomocný pri rozvíjaní zahraničnej spolupráce SNK, nielen v rámci vtedajších krajín RVHP, ale i celosvetovo (IFLA,

medzinárodná agentúra ISBN v západnom Berlíne a i.). V príkladnej súčinnosti MS a mesta Martin sa pričínal aj o nadväzovanie družobných partnerských vzťahov. Pamätná je jeho snaha o rozvinutie družobných vzťahov mesta Martin a talianskeho mesta Cesena, kde sídli i významná Biblioteca Malatestiana. Po prijatí delegácie z Ceseny v roku 1985 v Martine a v MS som sa v roku 1986 zúčastnil recipročnej cesty do Ceseny. Viliam Mruškovič bol so svojou jazykovou výbavou všade ako doma. Ani len konduktor vo vlaku mu neuveril, že nie je rodený Talian. Pravda, občas sa pozabudol a miesto taliančiny hovoril po španielsky. Nadviazali sa vskutku družobné kultúrne i možné hospodárske vzťahy. Škoda, že po roku 1990 sa v Martine na Cesenu zabudlo.

PhDr. Viliam Mruškovič ostáva prítomný v slovenskej kultúre a vede veľkým neoceniteľným dielom a v nás, ktorí sme ho poznali i žili s ním v Martine, ale i všeobecne, ostáva jeho odkaz, osvojovať si jazyky a nové a nové obzory poznania, aby sme nielen napredovali, ale najmä, aby nás viac a viac poľudšťovali.

Autor: Dr. Miroslav Bielik, predseda Spolku slovenských spisovateľov Foto: literárny archív SNK, archív V. M. a mesta

Nár. umelec V. Záborský, jedno z mnohých stretnutí v zastúpení Matice

Oceňujem zodpovednosť občanov Martina i Turca

Peter Vons

V nedávnych parlamentných voľbách som bol zvolený za poslanca Národnej rady SR (za OĽa-NO). Sprísnené zdravotno-bezpečnostné opatrenia s ohľadom

na pandémiu sú aj v parlamente.

Na jednej strane to dáva pocit bezpečia, na druhej strane to nie je komfortné pri rokovaní, zasadnutiach a hlasovaniach. Od prvého dňa sa však sústreďujem spolu s kolegami výlučne na tvorbu a presadzovanie zákonov v boji s koronavírusom. Okrem

parlamentných hlasovaní, ktoré môžu ľudia vidieť v televízii, spočíva práca poslanca aj v práci v odborných výboroch.

Počas celého funkčného obdobia budem overovateľom pri všetkých tajných voľbách. Zároveň budem pôsobiť v hospodárskom výbore, kde by som sa chcel špecializovať na malých a stredných podnikateľov. Druhým výborom, kde budem pôsobiť, je výbor na kontrolu vojenského spravodajstva. Hospodársky výbor rieši možnosti, ako eliminovať dopady COVID-19 na podnikateľské subjekty. Vláda SR predkladá návrhy zákonov, ktoré následne musíme prerokovať vo výboroch, a potom sú zaradené na rokovanie v pléne Národnej rady. Všetky

vládne návrhy zákonov súvisiace s COVID-19 majú podporu nielen koalície ale i opozície. Je to dôkaz, že schvaľujeme rozumné zákony. Zároveň ako poslanci vstupujeme svojimi návrhmi aj do tvorby programového vyhlásenia vlády. Medzi moje odporúčania patrí napr. pokračovať v budovaní novej nemocnice v Martine, či výraznejšia podpora kultúry v zmysle zákona o Martine ako centre národnej kultúry Slovákov.

Z hľadiska systému práce som sa vďaka predchádzajúcim skúsenostiam v samospráve rýchlo zorientoval, dokážem posúdiť zákony, ktoré môžu pomôcť obciam a mestám. Ako poslanec si chcem zachovávať kontakt s občanmi aj podnikateľmi. A to nie

len prostredníctvom e-mailu: Peter.Vons@nrsk.sk (ale aj osobne).

Som hrdý, že ľudia v Martine a celom Turci sa správajú v týchto ťažkých časoch veľmi zodpovedne, patrí im za to poďakovanie a chvála, rovnako tým, ktorí si pomáhajú navzájom. Rozumné opatrenia realizuje aj krízový štáb mesta Martin. Situácia ohľadne COVID-19 mnohé miestne problémy spomalila, ale sú veci, ktoré by mali byť doriešené. Verím, že v kauze ZŠ Hurbanova dajú nové voľby riaditeľ a bodku za týmto miestnym škandalom. Na obzore sa však črtajú ďalšie martinské „kauzy“ (vo viacerých inštitúciách), na ktoré ma upozorňujú občania, a ktorým sa budem intenzívne venovať v NR SR a aj v zastupiteľstve Martina - v klube Platforma.

„Čo sa vlečie, neutečie“ – len aby to nebolo pridrahé...

Michal Beňadik

Martin je nielen historické kultúrne centrum, ale aj historické strojárské centrum a – historické – zelené mesto. Uvedomujem si, že je v tom kúsok sarkazmu – v každej časti prvej vety. No keď pouvažujeme spolu, prideme na zaujímavé fakty aj závery.

Som ďaleko od tých, ktorí všetko očakávajú na lusknutie prstom a ktorí všetko v Martine paušálne odsudzujú. No hoci niekde v dialke

sa „blýska na časy“, na otázku, kedy bude prevažná časť Martinčanov hrdá na svoje mesto ako centrum národnej kultúry, asi ťažko odpovieme, že je to „už na ceste“. No aspoň sa blýska na časy. Oživotvorená Rada národnej kultúry začína pracovať, uvidíme, nakoľko sa jej podarí získať širokú podporu, oslovit' osobnosti v Martine i na Slovensku a nakoľko vdýchne nielen kultúre, ale celému prístupu k nej v Martine nové impulzy a novú energiu.

Horšie je to s tradíciou strojárkeho centra Martin. Z obrovského podniku sa podarilo za dve desaťročia obnoviť len zlomok a z malého strojárkeho múzea v Dome odborov Strojár už

nezostal ani Dom odborov Strojár... Kam sa stratili desiatky trojrozmerných exponátov? Kam sa stratil obrovský fotoarchív? Na to, aby sa tohto vzácneho archívneho materiálu niekto ujal, chýbali inštitúcie (bez mestského múzea, bez mestského Domu kultúry, bez mestského odboru kultúry), chýbala koncepcia a k ňu – d'om aj financie.

No a do tretice – Martin ako zelené mesto? Kto pozná letecké zábery Martina, pozná ten obraz „zeleného mesta“. No kto chodí často po meste, vidí, že za posledné roky pribudlo pár desiatok stromov, no omnoho viac ich z ulíc ubudlo, desiatky ich chradne a doslova stovky sa stáva-

jú čoraz väčšou hrozbou: to sú tie do výšky „vyholené“ topole okolo amfiteátra, v Horičke pod martinskou Akropolou, okolo kasární a inde na Severe a inde po meste. Príklady z Nitry a Ružomberka potvrdzujú, že sú to „časované bomby“, nevhodné do husto osídleného mesta s vysokou frekvenciou pohybu ľudí, ale najmä „po životnosti“. Doslúžili a skôr alebo neskôr môžu spôsobiť dramatické škody na majetku alebo zdraví, či nebudaj životoch, ľudí. Príklady zo Záturčia či Tomčian o opatere a cieľavedomom rozširovaní zelene dávajú nádej. Spojenie mesta s občianskou aktivitou môže priniesť ovocie – treba veriť, že aj v tomto smere sa „zablýska na časy“. Bude sa nám lepšie dýchať i žiť!

Čestné uznanie za celoživotný prínos pre šport

Lubomír Chochula

Dávať ocenenia najlepším športovcom mesta Martin je chvályhodný čin. Je to milá a pekná tradícia vzdávať hold tým najúspešnejším v športe.

V prvom rade kvôli samotným športovcom, ktorí svojmu športu obetujú veľa času, minú veľa energie (často aj financií) s cieľom prekonať hranicu svojich možností a dosiahnuť úspech. Reprezentujú nielen samých seba, ale aj klub, mesto, región, krajinu. Hovorí sa, že proti gustu žiaden

dišputát. Vybrať najlepšiu desiatku v hlavnej kategórii a určiť v nej poradie je vždy diskutabilné (takisto v kategóriách Talent roka a Kolektív roka), lebo porovnávať jednotlivé športy (rôzne druhy, ale aj individuálny vs. kolektívny) sa objektívne nedá. Zložitejšie je to vtedy, ak niektoré športové kluby budú zabudnú prihlásiť svojich kandidátov, alebo to ignorujú. Nevie, čo je horšie.

Všetkým oceneným športovcom za rok 2019 blahoželim, sú presne tam, kde majú byť, akurát je škoda, že namiesto desiatky nie je dvanásťka, lebo dvaja hráči jedného martinského klubu boli vlni v júni súčasťou slovenského zlatého triumfu

na majstrovstvách sveta v hokejbale v Košiciach.

Oveľa viac ma mrzí, že nebola ocenená žiadna športová turčianska legenda, ktorá by dostala čestné uznanie za celoživotný prínos pre šport. Športová komisia nie je na vine, že to takto absurdne dopadlo. Keďže nominácie mohla poslať aj verejnosť, popol na hlavu si sypem aj ja, lebo som sa spoľahol na to, že sa v tejto veci budú hlavne angažovať športové kluby. Vzácných ľudí, ktorí by si zaslúžili tento honor za to, že šírili slávu tohto mesta v minulosti, či už ako pretekári, tréneri alebo funkcionári, je viac. Dúfam, že o rok sa im to vynahradí. Inak, som rád, že

táto akcia pokračuje v línii oceniť aj najlepších v Martinskej celoročnej olympiáde rekreačných športovcov v jednotlivých kategóriách. Aj im patrí uznanie.

Bola to príjemná udalosť. No ak môžem poradiť, asi by stálo za úvahy nabudúce poveriť moderovaním slávnostného aktu niekoho, kto si ustavične nebude mýliť mená ocenených športovcov. A viem si predstaviť, že by sa to mohlo konať v inom prostredí ako v zasadačke mestského úradu, aj za účasti väčšieho počtu divákov. Skrátka, urobiť z toho skutočne slávnostné podujatie so zaujímavým kultúrnym programom. Ale už nebudem „kibicovať“, lebo „mudrlantov“ na všetko je na Slovensku päť miliónov.

Čo prinesie zmena riaditeľa?

Čo čaká „Hurbanku“ po zmenách vo vedení školy?

Na ZŠ s MŠ Hurbanova (v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta Martin), kde teraz pre pandémiu koronavírusu (takisto ako aj iných školách) nemôže prebiehať výchovno-vzdelávací proces, došlo k odvolaniu riaditeľky. Prispejte to k upokojeniu situácie medzi deťmi, žiakmi, rodičmi a v širokej verejnosti? Zlepšia sa tým medzilidské vzťahy, zmierni sa napätie? Ako dlho to potrvá, kým sa to dá do pôvodného stavu?

DOČASNÉ RIADENIE

Hovorkyňa mesta Martin Zuzana Kalmanová pre MN uviedla: „Primátor mesta Martin Ján Danko oznámil 5. marca svoj úmysel odvolať riaditeľku ZŠ s MŠ Hurbanova Evu Kráľovancovú z funkcie, vychádzajúc pritom z právnej analýzy k vykonanej kontrole a zistených pochybeniach na škole. Na základe jeho podnetu bola na druhý deň zvolaná rada školy, ktorá dala odporúčacie stanovisko, že súhlasí s jeho návrhom, a takisto aj sama podala návrh na odvolanie riaditeľky. Primátor mesta Martin potom podpísal odvolacie dekrét riaditeľky školy, o čom bola informovaná aj p. Kráľovancová. Tým, že bola práceneschopná, dekrét jej mal byť doručený prostredníctvom mestskej polície, ale vzhľadom na jej zdravotný stav a súčasnú situáciu ohľadne šírenia koronavírusu, tak sama požiadala o jeho doručenie poštou. Primátor mesta Martin poveril v zmysle zákona dočasným riadením ZŠ s MŠ Hurbanova od 26. marca 2020 Ivetu

Šenšelovú.“

Iveta Šenšelová, ktorá sa pedagogickej činnosti venuje už 27 rokov, prijala výzvu a prevzala na sebe zodpovednosť v tomto ťažkom období. Ako štatutár akceptovala 27. marca späťvzatie výpovedí 26 pedagógov, ale následne sa dobrovoľne (prekvapujúco) vzdala dočasného riadenia školy. Iveta Šenšelová (vrátila sa do funkcie zástupkyne riaditeľa pre MŠ na „Hurbanke“, v ktorej pôsobí trištvrte roka) to pre MN odôvodnila stručne: „Bolo to z osobných a zdravotných dôvodov.“

Dočasným riadením ZŠ s MŠ Hurbanova bola potom mestom Martin poverená Lucia Smiková, doterajšia zástupkyňa riaditeľa školy, ktorá pre MN povedala: „Predovšetkým by som rada, aj v rámci tých opatrení, keď sa teraz vyučuje online, zabezpečila plynulý chod školy. Problémom je však to, že mi odvolanou p. riaditeľkou nebola odovzdaná škola riadnym protokolárnym spôsobom. Je to neštandardné, ale napriek tomu sa za pomoci učiteľov a celého tímu vynasnažím urobiť všetko pre vyriešenie situácie. Mojim cieľom je tiež upokojiť situáciu na škole a pomôcť jej prekonať zložité obdobie. Nemám však ambíciu uchádzať sa o funkciu riaditeľa, do výberového konania sa neprihlásim. Chcem pomôcť škole, aby napriek opatreniam okolo COVID-19 boli zabezpečené všetky zákonné procesy až do vymenovania nového riaditeľa školy.“

Mesto Martin už vyhlásilo výberové konanie na obsadenie pracovného miesta riaditeľ ZŠ s MŠ Hurbanova.

RADA ŠKOLY

Zmeny nastali aj v rade školy. Jej bývalý predseda a člen Slavomír Šuch pre MN poznamenal: „Hneď na začiatku mimoriadneho zasadnutia rady školy som odstúpil z postu jej predsedu a rezignoval som aj na mandát člena školskej rady za mesto Martin. Dôvodom bolo, že primátor zmenil názor a chcel odvolať riaditeľku, ale z môjho hľadiska na to nebol dôvod. Keďže som v rade školy ako poslanec MsZ zastupoval zriaďovateľa a mám iný pohľad na aktuálnu situáciu, nemohol som konať inak.“

Súčasná predsedníčka rady školy Martina Kožuchová (nominovaná za rodičov ZŠ) pre MN povedala: „My sme vzhľadom na situáciu, aká bola na „Hurbanke“, chceli konať už skôr, vyzývali nás k tomu učiteľia i rodičia, chceli sme už v minulých mesiacoch zvolať zasadnutie rady školy, ale jej vtedajší predseda na to nevidel dôvod. Stalo sa tak až 6. marca, keď bola na základe žiadosti zriaďovateľa zastúpeného primátorom mesta (bol nám doručený list, v ktorom uvádzal svoj zámer okamžite odvolať riaditeľku Evu Kráľovancovú z postu riaditeľky školy) zvolaná mimoriadna rada školy. Primátor požiadala radu školy, aby sa k tomuto odvolaniu vyjadrila, aj keď to pre neho nie je záväzná a má to len odporúčací charakter. Dovtedajší predseda sa na úvod rokovania vzdal svojej funkcie a aj členstva v rade, zo svojho postu člena odstúpila aj zástupkyňa nepedagogických zamestnancov Renáta Šamajová (pre PN sa na schôdzi nezúčastnila), pričom ešte predtým nastali tieto personálne zmeny v rade školy – Edita Močilánová (za MŠ) nahradila Zuzanu Kmecovú a Martina Pavliková (za ZŠ) vystriedala Janu Daničkovú. Mimoriadneho zasadnutia rady školy sa zúčastnilo deväť členov. Za návrh primátora i za náš návrh hlasovalo šesť členov, nikto nebol proti a traja sa zdržali. Prijali sme uznesenie, v ktorom sa uvádza, že rada školy súhlasí s odvolaním riaditeľky ZŠ s MŠ Hurbanova

z funkcie na základe závažného porušenia všeobecne záväzných právnych predpisov. Dúfam, že osoba dočasne poverená riadením školy dokáže situáciu upokojiť a spolupracovať so všetkými tak, aby to bolo v prospech „Hurbanky“. Verím, že nový riaditeľ, ktorý vstúpi z výberového konania, vráti škole vysoké renomé a dobré meno, ktoré si roky budovala.“

Člen rady školy a poslanec MsZ Tibor Adamko pre MN podotkol: „Mne ide hlavne o to, aby „Hurbanka“ fungovala tak ako kedysi, aby ten vysoký kredit, ktorý mala, sa jej znovu vrátil späť. Aby bol výchovno-vyučovací proces zabezpečený v plnej miere a situácia sa upokojila.“

Člen rady školy za rodičov Ivan Bučko sa pre MN vyjadril takto: „Od začiatku sme tvrdili, že voľba bola výsledkom politických dohôd vo vedení mesta, ako aj MsZ. Tri mesiace sa veľa rodičov a väčšia časť učiteľov venovala tomu, aby sa na „Hurbanke“ vrátila kvalita vyučovacieho procesu a hlavne kvalita riadenia. Svoju nekompetentnosť na poste riaditeľky dokazovala p. Kráľovancová od prvého dňa výkonu funkcie. K porušovaniu zákonov a nariadení dochádzalo takmer na dennej báze, čo potvrdili aj kontrolné orgány mesta. Výsledky kontroly boli podrobené právnym analýzám nezávislých právnikov, ktorí konštatovali, že došlo k závažnému porušeniu zákonov v mnohých oblastiach (porušenie finančnej disciplíny, ochrana osobných údajov atď.). Verím, že do nového výberového konania na riaditeľa (malo by byť do pol roka) povedie osoba poverená dočasným riadením „Hurbanky“ túto školu kompetentne a situáciu vráti do pôvodných koľají, aj keď je teraz chod školy (ako aj inde) výrazne narušený opatreniami, ktoré súvisia s pandémiou koronavírusu. Chcem sa poďakovať všetkým učiteľom, rodičom, aktivistom a časti poslancov MsZ za podporu a vyjadrenie občianskeho postoja, ktorý bol v tejto kauze veľmi dôležitý. My, rodičia, budeme život na „Hurbanke“ aj naďalej sledovať.“

Autor, foto: Ľubomír Chochula

Ukrajina, hranica a hadia masť

Martinskí seniori za hranicami (našich) všedných dní

Účastníčky zájazdu (zľava) Eva Jesenská, Slávka Kincová a Pullmannová

Načo nám je Európska únia? To počujeme stále a z každej strany. Niektorí sa hnevá, že v nej sme, inému vyhovuje. Pred časom sme sa vybrali s klubom dôchodcov z Eadovne a Vrútok na výlet na Ukrajinu.

Taký výlet odporúčam každému, kto čo len na chvíľu zapochybuje o tom, načo nám je EÚ. Niektorí ľudia rýchlo zabúdajú ...

Malý návrat do minulosti sme začali na vrútockej stanici. Vo vlaku cesta ubiehala svetelnou rýchlosťou, Tatry krásne žiarili, mobily ostali vypnuté. Tieto digitálne prístroje sú vám úplne zbytočné, keď máte pri sebe ľudí s úžasnými spomienkami, príbehmi, zážitkami. S takými ľuďmi vás nemrzí cestovať vo vlakom kupé a na mobil si ani nespomeniete, iba načúvate ich príbehom a trochu závidíte, že oni si už len život užívajú, nemusia sa nikde ponáhľať, odpisovať na pracovné maily a tráviť čas na poradách a konferenciách. Ako sa približujete k pohraničnej oblasti, uvedomujete si, že tam nikdy nebolo peňazí nazvyš. Cez slovensko-ukrajinský colný hraničný priechod neprekľznete ako v Jarovciach, alebo ako cez Šahy do Budapešti po čabajku. Musíte sa zmieriť

s niekoľkohodinovým sedením v autobuse, či v aute... Odvykli sme si. Aby ste nejakým spôsobom vyplnili čas čakania, môžete si napríklad v hlave premietť film Čiara, ktorý neslávne zviditeľnil život v tejto pohraničnej oblasti. Po vrátení pasov sa vydávame do najbližšieho mesta - Užhorodu. Nenastavujeme si kyjevský čas, ktorý je popredu o hodinu. Zlé cesty, staré značky, ošarpané budovy. Pred hotelom takmer prideme o jednu batožinu.. Našťastie, duchapritomnosť niekoľkých účastníkov zájazdu odoženie „užhorodského zbojníka“ v maskáčoch, ktorý sa chcel zmocniť nášho kufrika. Zablík v nás červená kontrolka.

Užhorod je centrum Zakarpatskej oblasti. Jeho stredom tečie rieka Uh a je domovom asi 113 tisícom obyvateľom. Na výklad o histórii, pochopenie architektúry a výkladu o meste sme vyfasovali sprievodkyňu, o akej sa nám ani nespomínalo. Staršia pani nám dokonca ponúkla, v akej reči chceme počuť výklad, či v ukrajinskej, ruskej, maďarskej, šarišskej alebo slovenskej. Porozprávala nám o Zakarpatskej oblasti a zdôraznila naše spoločné dejiny, opísala okupáciu Maďarskom a v roku 1945 pripojenie k bývalému

Sovietskemu zväzu.

Mestečko Užhorod má čo ponúknuť. Za hlavnými pamiatkami sa ide po najstaršej ceste zvanej Kapitulná. Starý hrad, Gréckokatolícky chrám, Užhorodský skanzen. Odtiaľ je dobrý výhľad na ďalšiu pamiatku, pravoslávny Chrám Krista Spasiteľa. V bývalej synagóge dnes sídli užhorodská filharmónia. Rieka Uh a jej brehy ponúkajú príjemné promenády s kaviarňami a reštauráciami. Prejdete sa po uličkách, po starej dlažbe z kamenných kociek z čias Rakúsko – Uhorska. Tak ako aj u nás v Martine, v Užhorode je veľa lekárni, nazývaných apteka. Tam naša výprava vykúpila jeden vzácny medikament – liečivý elixír, ktorý sa oplatí práve na Ukrajine, a tým je slávna hadia masť, v ich reči Zmijovit. Obsahuje hadí jed, včelí vosk a rôzne liečivé bylinky a pomáha pri bolestiach kĺbov a svalov. Na uvoľnenie boľavých nôh by vám isto bol nápomocný aj po celodennej túre, či hrebeňovke po našej Malej a Veľkej Fatre. Naša martinská výprava v tie dni povymetala všetky apteky a vyčistila zásoby hadej masti naddho ...

Druhý deň nás čakali slávne ukrajinské trhy. Podobajú sa tým poľským, len miestami máte pocit, že tu naozaj zastal čas.

Ľudia na Ukrajine žijú tak, ako musia a ako im to ich krajina a situácia v nej dovoľí. To bolo citeľné a viditeľné na každom kroku. Keď sa prejdete po Užhorode, po starých uličkách, kde naďabíte na moderné kaviarne s wi-fi, kávou a chutnými koláčikmi, moderné a drahšie butiky, banky a obchody s mobilmi, máte pocit, že ste v modernej európskej krajine. Potom vás ale môže prekvapiť zakopnutie o kanál, ktorý sa prepadáva na kamennej dlažbe, alebo nerovnosti na zanedbaných cestách, či zarastené neupravené chodníky a schátrané priechody domov. Sem tam popri krásnom obchode s novou fasádou smutne nahodáva zub času starý obchod, z ktorého ostali len ruiny. Špecialitkou sú tu stále fungujúce sovietske lady a moskviče. Čo mi asi najviac utkvelo v pamäti, chytilo ma za srdce a čo som s rešpektom neodfotila do mobilu, ale do vlastnej pamäte? Prechádzkou

po malom rínku s mini tržnicou, kde sedeli zvráskavené starenky v kapcoch, v kvetovaných zásterkách na rozkladacích stoličkách, som sa dostala až do úzkych. Starenky ponúkali na predaj to, čo im dala vlastná záhradka. Od malín, orechov, cez strukoviny, kúsok ovocia, bylinky, kvety, po cesnak vo viazaničkách. Všetko tak akurát v malom množstve, v umelých téglikoch, pekne vyložených na kúsok starej deky na zemi, každá starenka za seba a svoju záhradku. Najväčším prevapením boli asi lesné hriby, v nádherných tvaroch a veľkostiach, dokonale očistené; ako z rozprávky. Také by sme nenašli vari ani na Sklenom či na Starej Bôrovej. Ponúkali ich aj nasušené v sklenených nádobách. Večer si opatrne pobalili svoj vzácny tovar do veľkých farebných tržnicových tašiek, uviazali si šatky na hlavách a odhodlane, pevne stískajúc tašku v rukách, odmaširovali zase domov, na vidiek. Na tretí deň nám zase skrížili plány miestni „zbojníci“. Vlámali sa nám do autobusu, pokazili dvere a zrušili výlet do blízkeho Mukačeva. Aj taká môže byť Ukrajina, krajina s prísne stráženou hranicou, s pozlátkom v podobe kaviarní a reštaurácií s wi-fi, s mobilmi najnovších modelov. A pod pozlátkom chudoba, hroziaca diktatúra a ostro sledovaná hranica. Po kontrole na hranici si zase všetko zbalíte do kufra, úplne inak, ako to bolo pôvodne, a nadávate, lebo sa vám to už zrazu nezmesť ... Po ceste sa už objaví aj krajšie domčeky, lepšie cesty, poriadne označované, zapnú sa mobilné dáta a všetkým začnú pípať mobily, prídu nedoručené správy. To vtedy, keď ste už doma. V Európskej únii ...

Autor, foto: Janka Jesenská

Všadeprítomné lady stále kralujú uliciam

Užhorodská filharmónia v býv. synagóge

Katedrála povýšenia sv. kríža

(Dokončenie zo str. 3)

Informácie Policajného zboru SR

**Kpt. PhDr. Ľudmila Húsková,
PhD.**
referent špecialista skupiny prevencie

Počet priestupkov a trestných činov súvisiacich s COVID-19:

Počet priestupkov porušenia lekárom stanovenej karantény § 56 zák. č. 355/2007 Z.z. – 25 priestupkov do 5. 4. 2020

Počet priestupkov porušenia zákazu otvorenia prevádzok § 57 zák. č. 355/2007 Z.z. – 23 priestupkov do 5. 4. 2020

ORPZ v Martine neeviduje trestný čin v súvislosti s COVID-19.

Vykonávame o.i. opatrenia:

- zvýšenie hliadkovej služby a obchádzkovej služby v okolí obchodov, ktoré sú otvorené pre verejnosť, za účelom kontroly plnenia opatrení uložených ÚKŠ, zabezpečenia poriadku a spolupôsobenia pri

- ochrane majetku,
- zvýšenie hliadkovej služby a obchádzkovej služby v okolí rómskych osád
- zabezpečenie verejného poriadku pred UNM, ktoré sa vykonáva v spolupráci s Ozbromenými zložkami SR
- preverovanie dodržiavania karantény a preverovanie dodržania zákazu otvorenia prevádzok.

PhDr. Milan Bartoš, náčelník Mestskej polície v Martine:

V súvislosti s pandémiou ochorenia COVID-19 a s ňou súvisiacimi opatreniami Mestská polícia mesta Martin v posledných týždňoch vykonáva najmä nasledovné činnosti:

- Kontrola jednotlivých prevádzok na území mesta Martin – tých, ktoré musia byť uzatvorené. Najmä na začiatku krízy sme zaznamenali niekoľko prípadov, kedy niektoré prevádzky boli otvorené.
- Na základe podnetov občanov, ale aj na základe vlastných zistení, sú osoby, ktoré sa zhromažďujú na verejných priestranstvách, vyzývané, aby sa rozišli do svojich domovov. Jedná

sa najmä o skupinky detí a mládeže, ktoré sa zvyknú hrať rôzne hry, a to prevažne v uzavretých školských areáloch.

- Upozorňovanie osôb pohybujúcich sa na verejných priestranstvách, ktoré nemajú dýchacie cesty zahalené rúskom, prípadne šalom, aby tak urobili. V blízkej budúcnosti za nedodržanie predpisu mať mimo domova na tvári rúško sa na základe avizovanej novelizácie zákona pristúpi k prísnyh sankciám.

- Osobitný problém v tejto súvislosti predstavujú bezdomovci, ktorí sú často nedisciplinovaní; posedia v skupinkách bez rúšok na tvári a pod vplyvom alkoholu. Im sú opakovane príslušníkmi Mestskej polície rozdávané rúška a v rámci možností sú vyzývaní, aby sa nezdržovali v centre mesta.

- Rozdávanie informačných letákov seniorom pred obchodnými centrami za účelom ich poučenia, resp. ochrany pred kriminalitou páchanou rozličnými podvodníkmi, ktorí majú snahu zneužívať krízu na nezákonné obohatenie sa.

- V spolupráci s Policajným zborom zabezpečovanie vybraných inštitúcií v záujme dodržiavania opatrení vydaných Úradom verejného zdravotníctva (vstup zamestnancov a klientov do budovy MsÚ, vstup klientov do budovy Slovenskej pošty počas vyplácania sociálnych dávok, zabezpečovanie verejného poriadku počas vyplácania rodinných prídavkov na Bambuskách a pod.).

- Oznamovanie zistených porušení povinnej karantény určených osôb Policajnému zboru.

- Kontrola okolia prevádzok, v ktorých sa predávajú alkoholické nápoje cez okienko, či osoby nepoživajú zakúpené alkoholické nápoje na verejných priestranstvách.

Chceme požiadať občiansku verejnosť, aby sa na Mestskú políciu obracala so svojimi podnetmi na bezplatnú telefonickú linku č. 159, prípadne e-mailom na adresu stredisko@martin.sk, teda nie prostredníctvom facebookového profilu Mestskej polície mesta Martin, ktorý nie je oficiálnym kontaktným miestom Mestskej polície mesta Martin.

Treba nájsť zmysel, aby sme mali nádej

(Dokončenie zo str. 5)

Keď si pripomeniete tie udalosti, čo sa dialo, pri čom ste boli, o čom ste spolurozhodovali – čo sa vám vybaví v myslí?

- Ja môžem skorej hovoriť za seba.

Tie pocity boli veľmi individualizované. Bolo to dané životopisom každého človeka, rodinou, vzdelaním, profesionálnou orientáciou, názorom na slovenský štát, rok 1968 atď. Každopádne, ja som mnohé prejavy, vrátane vyvesenia slovenskej vlajky na divadle, nikdy nepovažoval za niečo protičeské.

Máte pocit, že z tej atmosféry, z toho oživenia, z tej aktivity tu niečo ostalo?

- Doba sa výrazne posunula do iných súvislostí, je tu nový hodnotový systém života, kultúry, iný sociálny systém. A Martin je špecifický, čo sa týka konverzie zbrojného priemyslu, ako európsky najpostihnutejšie mesto. Takže to je na zvláštnu debatu. Ale dotklo sa to skoro každej rodiny. Mám taký nestranný pokus o riešenie problémov, aby som nebol zahľadený do jedného prúdu - že lepšia ako emocionálny prístup je štatistika. Je neúprosna. Samozrejme, to, čo hovo-

rím, sa dá zneužiť a aj sa to zneužíva v svetovom ekonomickom boji. To súvisí aj s nedôverou v spravodajstvo. Klamstvo bolo kedysi hriechom, dnes je prostriedkom. Pre všetkých ciele.

**Martin a „koniec tunela“
Martin sa medzitým stal podľa zákona centrom národnej kultúry Slovákov. Ako ste vy spokojný s tým, aký je Martin kultúrny?**

- V Martine je množstvo inštitúcií, ktoré nemá žiadne iné mesto. Dúfajme, že obnovená Rada národnej kultúry nájde dostatočné motivácie a silu, aby na toto nadviazala. No ako to naplniť? Zdá sa mi to celé také administratívno-formálne. Samozrejme, vždy sa našli a sú ľudia, ktorí tomu pomáhajú, aby to mesto nieslo nejaké poslanstvo - smerom k Slovensku. To by mala byť podstata. Toto mesto je – a má byť - výnimočné tým, že vstupuje do života celej krajiny. Keď si pozriete historický životopis Martine, ten je úžasný! A nedocenený, v školách nepertraktovaný... V každom momente, keď niečo oslavujeme, hovorí sa, že je to úžasné, že v takom malom národe je taký fantastický, špecifický, úžasný intelektuálny potenciál. A je nebezpe-

chie, že sa stratí.

A je stále živý? Alebo je to už historická záležitosť?

- Fu, historická záležitosť, ktorá sa v poslednom momente snaží znovu narodiť. Aj ja som bol nominovaný do Rady národnej kultúry. Ale nie je to jednoduchá vec v dnešnom svete, ktorý už nie je osvietenský. No napriek všetkým skeptickým pocitom, všetci, ktorí sme boli oslovení, by sme sa mali pokúsiť znovu to vzkriesiť. Ako sme už hovorili, aj toto sa deje cez ľudí, len administratívne definované inštitúcie nepomôžu, ak sa nenájdu ľudia, ktorí to vedia naplniť.

Takže ste stále historický optimista...?

- Veľmi mi k tomu moje povolanie, rodinná tradícia a titul Čestný občan Martina.

Vaša práca v komisii kultúry mesta a teraz v Rade národnej kultúry, to je úplne iný „raison d'être“ než doteraz, keď ste pôsobili ako scénograf, vedúci výpravy a pedagóg, a teraz sa po tridsiatich rokoch znovu vraciate do martinskej komunálnej politiky.

- Viete, je to v začiatkoch. Nevidím tomu „svetlo na konci tunela“. A tam niekde by sa mala začať tá investícia:

vidieť finále. Každá takáto akcia, kde potrebujete súvzťažnosť a spoluprácu, je dosť komplikovaná. Kontakt so svetom je na jednej strane úžasný (internet a pod.), na druhej strane taký rozptyľujúci a mnohokrát taký deprimujúci, že ťažko hľadáte otázky zmyslu určitej vašej činnosti. A to musíte nájsť, aby to malo nádej.

Už ste našli, alebo ešte hľadáte zmysel toho, že pôsobíte v martinskej miestnej kultúre?

- Tak ničो som našiel, ale asi by to nemalo zmysel bez neustáleho hľadania. Jedným zo zmyslov vašej činnosti je ustavične hľadať jej zmysel. ☺

Miesto záveru:

„Žijete svoj životopis. Ale keď ho máte definovať, odrazu zistíte, že nie je najpodstatnejšie to, čo ste prežili, ale to, čo si pamätáte. To vás definuje. Nechcem tým spochybniť, že každý zážitok je emotívne, ľudsky, profesionálne dôležitý. Ale potom, keď robíte svoj „album“, kroniku, rozhoduje ten zvláštny dotykový systém: čo si pamätáte. A tam potom, samozrejme, môžu byť posuny. Pretože určité veci si možno glorifikujete a vstupujú do toho aj emotívne a vzťahové momenty. O tom je život.“

Autor: Michal Beňadik, foto: archív SKD a Krištáľového kridla

Na slovíčko....

Lýdia Moricová

Môžeme sa zas tešiť na Stredoveké hry. Záujem bude asi ešte väčší.

Všetkých, na celom svete, nás zaskočila situácia, ktorá vznikla takmer „z jedného dňa na druhý“. Z jedného dňa na druhý sa akoby spomalil život, nasávali sme a stále nasávame informácie o tom, čo sa deje okolo nás, a snažíme sa s tým (každý ako vie) bojovať. Nikto z nás si nepredstavoval, že pandémia presiahne hranice únosnosti. Školstvo a kultúra. Od počiatku ľudstva – základný prvok spoločnosti, tak uznávaný aj dávaný do úzadia. Hlavne v poslednej dobe. Teraz si máme všetci uvedomiť poslanstvo, že len ľudia vzdelaní a emocionálne vyspelí majú tvoriť spoločnosť... Školstvo a kultúra??? To len na slovíčko...

Kultúrna scéna Martin spolu s mestom Martin mala pre vás pripravené tradičné podujatia ako Veľkonočné trhy, kde sme sa tešili o. i. aj na vystúpenie známej hudobnej skupiny No Name, ktorí majú svojich priaznivcov a v Martine koncertovali veľmi dávno. Tešili sme sa na atmosféru, ktorú prinesú trhovníci a na stretnutia s priateľmi. ☺

Deň detí. Pripravené sme mali podujatia na Divadelnom námestí

aj v Hviezdoslavovom parku, ktorý sa svojim úžasným priestorom stal od minulého roka miestom ako „ušíť“ na organizovanie sezónnych neziskových akcií. ☺ **Kino Moskva.** Naša „srdcová záležitosť“. ☺ Nielenže tam máme naše kancelárie, ale zároveň sme sa ho rozhodli viac zviditeľniť. Nie násilnou formou, postupne. Začali sme s organizovaním koncertov, prvým bolo vystúpenie moskovskej kapely Vdochnovenie, ktoré sa stretlo s veľmi pozitívnym ohlasom. Martin Jakubec, skupina Progres, Volníj Don naozaj potešili, samozrejme hlavne starších divákov, ale však o tom to je. Každá veková kategória má mať možnosť navštíviť kultúrne podujatia, ktoré ich zaujmú. A čo sme chceli ponúknuť do leta? Koncert, ktorý sme v marci plánovali, bolo vystúpenie Ľudovíta Kašubu s jeho Kašuba bandom, v apríli sme pre detičky pripravili muzikálové vystúpenie Dúhalka, ďalej koncert skupiny Progres, divadielka v Basta Fidli, tam sme mali prichystaného Pinokia a Veselú rozprávku a v máji sme mali mať „Rande s Heligonikou“ a jej hosťom – Majou Veľšicovou. ☺

Antikvariát v Živene. Tiež zaujímavý, netradičný priestor, ktorý je ako stvorený na intelektuálne stretnutia a tiež si nachádza svojich priaznivcov. „Verše vpísané medzi struny“ s Erikom Ondrejčikom – básnikom, Luciou Dobošovou a Jánom Cigerom. Toto je pre vás pripravené.

Kultúrne leto. Teraz by som použila emojí. My však veríme, že situácia sa trochu znormalizuje. Čaká nás leto, posedenie na terasách s priateľmi, kávička, slnko, ... hádam pre vás pripravíme letný program, na ktorý ste zvyknutí. ☺

Teraz sa vrátim do súčasnosti. Kultúrna scéna Martin prosí všetkých, ktorí ste sa tešili na podujatia a už ste mali zakúpené vstupenky, aby sme sa nevzdávali a dali šancu jeseni. S umelcami sme dohodnutí, prispôbime sa situácii, takže URČITE!!! o náhradných termínoch koncertov, muzikálu a divadielok budeme včas informovať na našej www, FB, TVT, mestskej stránke. Ak by bolo najhoršie, ale to si nepripúšťame, samozrejme, vstupné vám bude vrátené.

Čo plánujeme do leta? Zatiaľ sme

sa snažili zareagovať na vzniknutú situáciu tým, že pomáhame najzraniteľnejším. Šijeme rúška pre našich seniorov aj všetkých, ktorí o to požiadajú.

A chceme v spolupráci s našou Televíziou Turiec pripraviť vysielanie divadielka pre deti, ktoré by sme natočili v Basta Fidli a vy by ste si to mohli pozrieť s vašimi ratoľstami doma z dostupných médií. A možno aj iné projekty vymyslíme. ☺

Čo na záver?

Minulý rok sme prvýkrát organizovali Stredoveký deň v Hviezdoslavovom parku, ktorý sa stretol s veľkým záujmom. Keďže v tomto roku si pripomínáme okrúhle výročie 680 rokov od udelenia mestských privilégií Martinu panovníkom Karolom Róbertom v roku 1340, budeme sa spolu s vami tešiť na bohatý historický program, ktorý pripravujeme s občianskym združením Via castrum. Podujatie je plánované na september. Prajem veľa zdravia, budme zodpovední a to je najdôležitejšie - splnenie aj tých najtajnejších priání. ☺

Mgr. Lýdia Moricová,
riaditeľka Kultúrnej scény

K stredoveku patrí aj dobový jarmok - napr. s košíkárom.

Deti prežívajú rytierske zápasy po svojom :)

Kultúrna scéna MARTIN

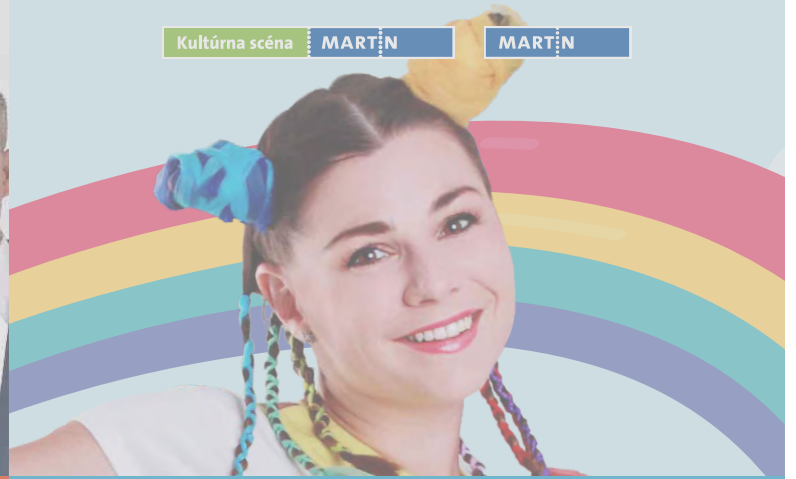
MARTIN

KAŠUBA BAND

Kultúrna scéna MARTIN

MARTIN

DÚHALKA

Kultúrna scéna MARTIN

MARTIN

Podujatia sme presunili na jeseň 2020

VESELÁ ROZPRÁVKA

Kultúrna scéna MARTIN

MARTIN

PROFIL

Kultúrna scéna MARTIN

MARTIN

HELIGONICA

Kultúrna scéna MARTIN

MARTIN

PINOKIO

Martin má záujem o účasť v elitnej súťaži

Kapitán „rytierov“ Michal Murček ohrozuje bránku „vlkov“

MESTSKÉ NOVINY sa s riaditeľom HK Vitar Martin Milanom Murčekom porozprávali o predčasne ukončenej sezóne 2019/2020 v Slovenskej hokejovej lige, v ktorej „rytieri“ mali postupové ambície do najvyššej súťaže.

Pandémia koronavírusu výrazne zasiahla aj do športového života. Ako ste v klube zobrali predčasný koniec súťažného ročníka?

Stalo sa niečo, čo nikto pred štartom play-off nepredpokladal, ale keďže zdravie je najdôležitejšie, bolo sa treba prispôsobiť aktuálnej situácii a akceptovať daný stav. Žiaľ, naplnil sa čierny scenár. Ligová rada vydala 12. marca oficiálne vyhlásenie, na základe ktorého sa počas rozbehnutého play-off ukončila táto sezóna. Vtedy sme už mali za sebou štvrtfinálovú sériu so Žilinou, ktorú sme vyradili 4:0 na zápasy. Nevieť, ako by to dopadlo v semifinále, či by sme uspeli aj v 2. kole vyradovacej časti a dostali sa do finále, či by sme si vybojovali miestenku do najvyššej súťaže, ale boli sme na dobrej ceste. Na tento ročník sme sa veľmi poctivo pripravili, spravili

Američan Daniel Tirone stihol za Martin odchytať len päť zápasov

sme všetko pre to (zložením kádra, tréningovým procesom i zabezpečením klubu), aby sme splnili cieľ a reálne mohli zabojsť o účasť v Tipsport lige. Smerovali sme to k tomu, aby hráčom v kľúčovej fáze sezóny gradovala forma, čo sa nám, myslím, podarilo, o čom svedčia výsledky našich posledných zápasov. V mužstve fungovala chémia, hráči sa pod vedením trénera Ernesta Bokroša zlepšovali a verili si, že to môžu dotiahnuť do úspešného konca. Z kolektívu, ktorý bol súdržný a ťahal za jeden povraz na ľade i mimo neho, sršala sila i energia. Je mi veľmi ľúto, čo nastalo, a myslím si, že rovnaký pocit majú aj hráči. Všetci sme z toho smutní, ale nič s tým nemôžeme urobiť, lebo zasiahla vyššia moc. Nedohratie súťažného ročníka sa týka aj mládežníckych kategórií. Je to veľká škoda pre každého, mali sme nakročené na celkom úspešnú sezónu, ale osud nám to nedoprial.

Napriek nedokončenej sezóne by Martin ako druhý najvyššie umiestnený tím po základnej časti (vítaz Bratislava Capital) mohol postúpiť medzi elitu, nie?

Pred otvorením nového ročníka bolo deklarované, že z Tipsport ligy nikto nevypadne a z druhej najvyššej súťaže postúpi medzi elitu bez baráže víťaz SHL, čím by sa doplnil počet účastníkov z 13 na 14. Podľa zdravého rozumu, ak sa regulárne dokončila dlhodobá časť (základná plus nadstavbová) a až potom bola sezóna predčasne ukončená, mala by sa brať do úva-

hy posledná tabuľka pred štartom play-off. Keďže víťaz Bratislava Capitals má podľa mojich informácií naďalej záujem vstúpiť do EBEL, tak z morálneho i športového hľadiska by bolo spravodlivé, ak by postupujúcim vyššie bol náš klub z 2. miesta po nadstavbovej časti. Uvidíme, ako rozhodne VV SZLH, či sa posunieme do najvyššej ligy, alebo zostaneme v SHL.

Ukončenie súťaže pred atraktívnym vyvrcholením sezóny znamená aj finančnú stratu pre klub. Budete žiadať od zväzu nejakú kompenzáciu?

Zápasy play-off bývajú viac navštevované fanúšikmi ako tie iné. Na oboch domácich štvrtfinálových dueloch so Žilinou (4. a 5. marca) sme mali slušne zaplnené tribúny (2129 a 2102 divákov). Dá sa predpokladať, že semifinálová séria by do hľadiska pritiahla ešte viac priaznivcov, o tej prípadnej finálovej ani nehovoriac. To by znamenalo určitý príjem zo vstupného, ktorý teraz chýba. Áno budeme žiadať od zväzu nejakú finančnú kompenzáciu, čo sa vlastne už deje, ale celoplošne, lebo nie sme v tom sami, ale všetky kluby, ktorých sa to týka. Verím, že SZLH zaujme k tomu správne stanovisko a podporí žiadateľov o finančný príspevok. Zväz vďaka organizovaniu MS 2019 na Slovensku získal 6 mil. eur. Riešením by preto mohlo byť prerozdelenie časti týchto peňazí medzi jednotlivé kluby, ktoré by sa bez pomoci vo forme finančnej injekcie dostali do problémov. Keby sme my dostali aspoň 25 až 30-tisíc eur, pomohlo by nám to vykryť

Play-off sa nehrá v rukavičkách, čo pocítil aj Adam Pauliny (v strede), ktorému pomáhajú Lukáš Ziak (vľavo) a Daniel Babka ml.

nejaké straty. Vždy sme sa snažili byť serióznym partnerom. Aj teraz je našim cieľom vyplatiť všetky záväzky voči hráčom, realizačnému tímu a ďalším.

Ekonomické zabezpečenie klubu je veľmi dôležitá téma. Mal by HK Vitar Martin finančne na to, aby mohol pôsobiť medzi elitou, lebo vyššia súťaž rovná sa vyšší rozpočet?

Pre sponzorov je, samozrejme, atraktívnejšia najvyššia súťaž ako SHL. Ak sa staneme účastníkom Tipsport ligy, intenzívne vstúpime do rokovania s potenciálnymi partnermi. Vynasnažíme sa zohnať dostatok finančných prostriedkov, aby sme v budúcej sezóne mohli so ctou obstať. Naďalej chceme zodpovedne hospodáriť. Ale momentálne je najväčším želaním pre nás všetkých to, aby táto koronavírusová kríza a hrozba náklady obyvateľstva pomínula, aby sa všetko vrátilo do normálneho štandardného (teda aj športového) režimu. Držme si palce!

Autor: Ľubomír Chochula

Foto: chir

Jan Zlocha ml. v dôležitej práci pred žilinským gólmánom

Zamieri turčiansky pištoliar na ďalšiu olympiádu?

Zľava: Ema Koppová, Pavol Kopp a Ivan Némethy. Foto: chir

Jeden z najlepších slovenských športových strelcov, 41-ročný Pavol Kopp žije vo Vrcku, súťaží za ŠKP Martin a reprezentuje svoju vlasť na významných medzinárodných súťažiach.

v Riu de Janeiro (2016). Tohto roku mala byť ďalšia olympiáda, ktorá sa však v pôvodnom termíne (24. júla až 9. augusta) neuskutoční, lebo svet naďalej „bojuje“ s ochorením COVID-19. MOV bezprecedentne pre pandémiu nového

koronavírusu odložil Hry 2020 v Tokiu na rok 2021! Pavol Kopp sa zatiaľ nekvalifikoval na najbližšie OH, ale účasť si ešte môže vystrieľať na pretekoch v Plzni. „Prebojovať sa na olympiádu, na to treba splniť prísne kritériá. Na ME mi to uletelo, vôbec sa mi nedarilo. Preteky v Plzni, kde mi tamojšia strelnica vyhovuje, budú poslednou možnosťou získať olympijskú miestenku. No nebude to jednoduché. Veľa dobrých európskych strelcov sa bude usilovať o to isté, čo ja. Očakávam veľkú boj vo vzduchovej pištoli, v ktorej nie som taký dobrý ako v ľubovľanej pištoli (v tejto disciplíne bol piaty na OH v Pekingu, dvadsiaty na OH v Londýne a siedmy na OH v Riu de Janeiro – pozn.

red.). *Chtiac-nechtiac som musel akceptovať rozhodnutie MOV, že moja hlavná a obľúbená disciplína vypadla z olympijského programu,“* poznamenal pre MN Pavol Kopp, ktorého športová strel'ba ešte neomrzela.

„*Stále ma to baví, zatiaľ nemienim skončiť s aktívnou činnosťou, ale ako dlho budem môcť realizovať tento svoj koniček, o tom rozhodne viac faktorov. Hlavne, aby mi slúžilo zdravie. Za veľa vďačím svojej rodine, ktorá mi vychádza v ústrety. Na vyhlásenie Športovca mesta Martin prišla so mnou aj 14-ročná dcéra Ema, ktorá si to už vyskúšala na strelnici, ale do ničoho ju nenútim – všetko má svoj čas. Samozrejme, veľmi ďakujem aj svojmu trénerovi Ivanovi Némethymu, s ktorým úspešne spolupracujem už viac ako 20 rokov,“* dodal Pavol Kopp.

V čom spočíva čaro rádiového orientačného behu?

O rádiovom orientačnom behu sa v médiách píše veľmi málo. V Martine vzhľadom na dlhoročnú úspešnú reprezentáciu v tomto športe na veľkých medzinárodných súťažiach, ako sú ME a MS v rôznych vekových kategóriách, je popularita o niečo lepšia.

Prispieva k tomu aj to, že pri vyhodnocovaní najúspešnejších športovcov roka v meste Martin sú pravidelne vyhlasovaní aj „robníci“. Jozef Šimeček, predseda Klubu rádiového orientačného behu Medik Martin, pre MN skonštatoval: „*Rok 2019 hodnotím ako veľmi úspešný z dvoch pohľadov. V tom prvom ako pretekár, pretože sa mi vlani na ME v slovinskej*

Rogli podarilo obhájiť prvenstvo v šprinte z predchádzajúcich ME v litovskom Druskininkai (2017). Teraz to bolo ešte o niečo náročnejšie. No mal som výbornú podporu manželky a dcéry (taktiež aktívne pretekárky, ktoré získali medaily vo svojich vekových kategóriách) a nemalou mierou to prispelo k mojej obhajobe. Z pohľadu trénera môžem byť rovnako veľmi spokojný. Spolu s manželkou Annou sme reprezentačnými trénermi žiakov a dorastu. Práca s mládežníkmi je náročná, ale vďačná. Tento šport robia s láskou a zaniatením. To sa napokon prenáša aj do ich úspešnej reprezentácie. Aj minulý rok (ako každý predchádzajúci) sme si, aj keď s malou výpravou, priniesli cenné medaily. V kategórii

dorastencov chlapcov, kde sme mali štyroch pretekárov (Jurčík, Budiský, Nosál, Pravnian) sa taktiež v šprinte podarilo „uložiť“ zlatú, plus ďalšie v individuálnych pretekoch a aj v súťaži družstiev. Ani dievčatá v kategórii žiačok (aj keď boli len dve, Cuninková a Kurucová) sa nedali zahanbiť a získali miesta na stupňoch víťazov v individuálnych aj tímových súťažiach. Mám úprimnú radosť, že tento krásny šport, ktorý spája beh, prácu s technikou a orientáciu pomocou mapy, si nachádza stále svoje miesto aj u mladých ľudí. Učí ich zvládať pohyb v prírode, vytvárať si k nej vzťah, učia sa rôzne technické zručnosti a hlavne veriť vo svoje schopnosti. Som rád, že nám do klubu pribúdajú

noví mládežníci. Verím, že vďaka nim a našej práci tento šport ešte dlho bude robiť dobré meno mestu Martin a celému Slovensku. A v tom spočíva čaro rádiového orientačného behu.“

Majster Európy v šprinte Jozef Šimeček. Foto: archív

Gabriela Gajanová vyhrala anketu po druhý raz. Foto: Pavol Uhrin

Najlepší športovci mesta Martin za rok 2019

Slávnostné vyhlásenie sa konalo 5. marca vo veľkej zasadačke mestského úradu.

Športovec roka: 1. Gabriela Gajanová (atletika), 2. Maxim Mejtský (biatlon a bežecké lyžovanie), 3. Jozef Šimeček (rádiový orientačný beh), 4. Pavol Kopp (športová strel'ba), 5. Jozef Kožár (bezmotorové lietanie), 6. Jozef Krištoffy (horolezectvo), 7. Katarína Kučová, 8. Ivan Némethy (objava športová strel'ba), 9. Šimon Šiška (bezmotorové lietanie), 10. Mária Zaťovičová

(zjazdové lyžovanie, navádzačka). **Kolektív roka:** 1. reprezentačné družstvo Slovenska v rádiovom orientačnom behu, 2. Športovo-strelecký klub mesta Martin, 3. Tanečný klub DEEP. **Talent roka:** Bruno Lechan (hádzaná). **Najlepší v kategóriách MCORŠ:** Oliver Bako (žiaci a dorastenci), Tamara Turčanová (žiačky a dorastenky), Daniela Červeňová (ženy), Branislav Žiak (muži), Magdaléna Nagyová (veteránky, Peter Vons (veteráni).

Stranu pripravil: Ľubomír Chochula

Gabriela Gajanová súhlasí s odložením olympiády o rok

Gabriela Gajanová (tretia zľava) na MS v Dauhe. Foto: Jirí Kottas

MESTSKÉ NOVINY urobili rozhovor s víťazkou ankety Športovec mesta Martin za rok 2019, 20-ročnou slovenskou reprezentantkou v atletike a bežkyňou na 800 m Gabrielou Gajanovou.

Čo pre teba znamená obhajoba tohto prvenstva?

Veľmi som sa tomu potešila. Som šťastná, že som znovu po roku získala toto ocenenie. Vážim si to. Hoci nepochádzam z Turca, ale z Liptova (obec Bobrovec v okrese Lipt. Mikuláš), v Martine sa cítim príjemne a vyhovuje mi aj mesto. Som rada, že martinská atletika bude mať po dokončení nového atletického štadióna so 400 m tartanovým osemdráhovým oválom lepšie podmienky na roz-

voj. Pritiahne to nové talenty a deti k tomuto športu, čo je veľké plus. Pretekám za klub AK ZŤS Martin, v ktorom som spokojná. Keď som sem prišla, môj tréner mi pomohol vytvoriť zázemie, našla som si tu kamarátov a ľudí, ktorí prispeli k tomu, že som v pohode. Študujem tu na Evanjelickom bilingválnom gymnáziu, kde mi vedenie školy vychádza v ústrety. Umožnili mi individuálny študijný plán, za čo ďakujem. Klasifikujú ma podľa výsledkov komisionálnej skúšky, čo je v podstate preskúšanie z celého polroka. Štúdium beriem zodpovedne. Verím, že aj ústne maturity, ktoré by mali byť v máji, zvládnem dobre.

Rok 2019 bol pre teba úspešný. Ktorý výkon a výsledok si naj-

viac ceníš?

Určite sa dalo dosiahnuť viac, stále mám čo zlepšovať, ale bola to iba moja prvá sezóna medzi dospelými. Mala som možnosť súperiť s kvalitnou konkurenciou na prestížnych mítingoch, reprezentovala som starý kontinent v súboji USA vs. Európa v Minsku, štartovala som na majstrovstvách sveta v katarskej Dauhe. V minulom roku som nazbierala cenné skúsenosti zo svetovej atletiky, ktoré dúfam, že zúročím v tejto sezóne. Veľmi si cením 3. miesto na Diamantovej lige v Lausanne (debutovala na mítingu tohto rangu – pozn. red.), naopak, mrzí ma 4. priečka na ME do 23 rokov vo švédskom Gävle, kde mi tesne ušla bronzová medaila, čo bolo sklamaním. Z výkonov ma najviac potešil osobný rekord (2:00,58

min) na Memoriáli Josefa Odložila v Prahe (jún 2019), čím som splnila limit IAAF na MS v Katare.

Aký typ behu máš radšej, keď sa beží na čas, alebo na umiestnenie? Zavisí to od toho, ako sa v daný deň a moment cítim. Navyše, každé pretekajúce sú iné. Je dobré mať pripravenú nejakú taktiku, na druhej strane, dopredu sa nedá s určitou predviadať, ako sa beh bude vyvíjať. Osemstovka je nevysspytateľná disciplína, v ktorej sa môže udiť veľa zmien v tempe. Špecifikom je tiež zbiehanie zo svojich dráh po sto metroch. Niektoré pretekárky používajú ostré lakty, aby si v priebehu behu vybojovali čo najlepšiu pozíciu. Nemám rada tieto strkania. Čím absolvujem viac pretekov, tým budem istejšia v klubku bežkyň, budem lepšie vedieť, akú pozíciu v danej chvíli zaujať, aby ma ostrieľanejšie súperky nevytláčili. Je to o tréningu a skúsenostiach.

Nad'alej je tvojím cieľom dostať sa na OH v Tokiu?

Myslím si, že vzhľadom na momentálnu situáciu s koronavírusom je odloženie OH v Tokiu o rok neskôr správne rozhodnutie, lebo organizovať ich v pôvodnom termíne by bolo z hľadiska zdravia veľmi riskantné. To, že bude olympiáda v roku 2021, môžem využiť len vo svoj prospech. Budem mať viac času na to, aby som sa čo najlepšie pripravila na tie výzvy, ktoré ma čakajú. Teraz je síce príprava komplikovanejšia, ale napriek všetkému nad'alej zostáva mojim cieľom kvalifikovať sa v behu na 800 m na olympiádu v Tokiu.

Ako prijal tréner Pavel Slouka posunutie OH na rok 2021?

Atletický tréner Pavel Slouka musel so svojím tímom zmeniť plán prípravy. Dôvodom je pandémia koronavírusu. Pre MN povedal:

„Myslím si, že MOV rozhodol správne. OH by mali byť o fair-play, a tento verdikt je voči športovcom fér. Som spokojný, lebo sa na olympiádu (ak chcete podať maximálny výkon) nedá pripraviť za mesiac. Posunom termínu sa naše olympijské ambície nemenia. Vynasnažíme sa o to, aby sa moja zverenkyňa Gabika Gajanová prebojovala na tokijské OH v behu na 800 m. Sú dve možnosti, ako sa

kvalifikovať: buď zabehnúť ostrý limit 1:59:50 min, alebo postúpiť na základe bodovaného rebríčka. Gabika bola v tomto rankingu ku koncu marca na 40. mieste, ale keďže z jednej krajiny môžu na osemstovke súťažiť tri bežkyne, tak v redukovaných tabuľkách figurovala na 36. priečke, pričom štartovať v tejto disciplíne môže na olympiáde 48 pretekárov. Prípravu sme museli prispôsobiť momentálnej situácii (nabehli sme na iný režim, lebo pretekajú tak skoro nebudú), zrušili sme aj sústredenie v Portugalsku. Trénujeme v domácich podmienkach. S Gabikou a Ad'om Paulíny (mládežnícky slovenský

reprezentant v behu na 1500 m) sa dvakrát týždenne stretávame na tréningu v Martine, zvyšné dni majú individuálnu prípravu podľa nášho plánu. Okrem toho trénujem na martinskom tartane ďalšie talenty. Musím všetkých pochváliť, ako svedomito a disciplinovane pristupujú k opatreniam, ktoré treba dodržiavať. Dokonca trénujú s rúškami. V tomto období máme všetci jedno veľké želanie – aby sme boli zdraví a boj s pandemiou bol úspešný.“

Stranu pripravil: Ľubomír Chochula

Pavel Slouka na slávnosti Športovec Martina za rok 2019, kde prevzal cenu za Gabrielu Gajanovú, ktorá sa na ceremónii nemohla zúčastniť. Foto: chir

Významný úspech v Patagónii mal veľký ohlas

Jozef Krištoffy v Patagónii. Foto: archív

V Top 10 najlepších športovcov mesta Martin za rok 2019 nechýbal ani slovenský reprezentant v horolezectve, člen VV Slovenského horolezeckého spolku JAMES a poslanec MsZ Jozef Krištoffy.

„Som veľmi rád, že horolezectvo ako šport ide do popredia aj u širšej verejnosti. Dokonca by športové lezenie malo mať olympijskú premiéru na Hrách v Tokiu. Lezenie zažíva boom, stavajú sa nové umelé steny, veľa ľudí začína liezť. Samozrejme,

horolezectvo je iná disciplína, ale teší ma, že si ľudia začínajú všimáť to, čo sa deje v lezeckom svete, ako aj úspechy našich športovcov,“ poznamenal pre MN Jozef Krištoffy, ktorý vlani vo februári spolu s kolegom z reprezentácie Ondrom Húserkom vyliezli veľmi ťažko prístupný vrchol Cerro Torre v Patagónii (najnáročnejšou trasou). „Absolvovanie jednej z najrepektovanejších ciest v súčasnom svete alpinizmu na tento majestátny štít malo značnú odozvu a veľký ohlas aj v lezeckej komunite. Tohto

roku sme naše ciele s Patagóniou museli pre zlé počasie zrušiť, ale máme ďalšie plány (Tatry, možno Dolomity a uvažuje sa aj o jednej expedícii v Himalájach). Je krásne zdolať horu, vystúpiť na vrchol, ale vrátiť sa domov živý a zdravý, to je najdôležitejšie. Nie vždy to máte v svojich rukách, objektívne riziko je niekedy väčšie, ale treba si dávať veľký pozor, nepreceniť svoje sily, správne vyhodnotiť situáciu a mať aj kúsok šťastia,“ doplnil Jozef Krištoffy.

Autor: Ľubomír Chochula

Vlohy na hádzanú zdedil po starom otcovi

Talentom roka 2019 sa v rámci športových ocenení mesta Martin stal 15-ročný mládežnícky brankár MHÁK Martin – Bruno Lechan.

Deviatik ZŠ Nade Hejnej Bruno Lechan, ktorý chytá za starších žiakov i mladších dorastencov, pre MN povedal: „Môj „starký“ (Ján Zajac – pozn. red.) bol v minulosti výborný hádzanár; aj preto som si vybral tento šport. Najskôr som to skúsil na škole a potom som prešiel do MHÁK Martin. Začínal som ako hráč, ale tréner Štefan Kanaloš ma raz poslal do bránky, v ktorej som potom zostal. On ma naučil chytat', za čo mu ďakujem.

Zvykol som si na tento post a už by som ho nevymenil. Chcem sa poďakovať aj môjmu „starkému“, ktorý ma priviedol k hádzanej. Aj vďaka nemu som mohol prevziať toto ocenenie. Nečakal som, že ho dostanem, ale veľmi si to vážim a som šťastný, že ma vybrali. Je to zároveň aj záväzok nepoľaviť v úsilí. Hádzaná ma veľmi baví, chcem sa stále zlepšovať a niekam to dotiahnuť. Konkrétny brankársky vzor nemám, ale je veľa kvalitných a štýlových gólmánov. Špičkoví sú najmä tí, ktorí pôsobia v Lige majstrov alebo v nemeckej súťaži.“

Na slávnostnom vyhlásení bola s Brunom Lechanom aj jeho rodina. Samozrejme, že nechýbal ani starý

otec Ján Zajac (hrával hádzanú za Martin na poste spojky, reprezentoval Československo, teraz je trénerom MHÁK) ktorý pre MN uviedol: „Tento úspech môjho vnuka ma veľmi potešil. Začali sme v kategórii mladší žiaci a potom sme sa spolu s druhým trénerom rozhodli, že urobíme z neho brankára. Ako sa ukazuje, bol to dobrý

Ján Zajac s vnukom Brunom Lechanom. Foto: chir

ťah. Na Bruna som hrdý a držím mu palce, aby sa mu v ďalšej kariére darilo.“

Autor: Ľubomír Chochula

Spomienka na zážitok s Danou Zátopkovou

Žiaľ, 13. marca opustila tento svet vo veku 97 rokov legenda čs. atletiky Dana Zátopková. Bola nielen skvelou športovkyňou, olympijskou víťazkou z Helsínk 1952, dvojnásobnou majsterkou sveta a svetovou rekordérkou v hode oštepom, ale aj obetavou, nezištnou a ochotnou ženou.

Už len málokto si však pamätá, že aj martinskí atléti mali do činenia s Danou Zátopkovou. V roku 1977 sme pripravovali v TJ Strojárne 12. ročník vtedy veľmi populárneho Behu k srdcu SNP, ktorý sa bežal na 25-kilometrovej trati z Martina cez Dražkovce, Sklabiňu, Turčiansku Štiavničku a Sučany späť do Martina. Podpredseda Čs. atletického zväzu a predseda

SAZ Peter Berčík (mimochodom rodák z Martina žijúci v Kremnici) na základe nášho „pozývacieho“ listu zabezpečil výbornú konkurenciu vytrvalcov zo zahraničia (NDR, ZSSR, Bulharsko, Poľsko, Maďarsko, Juhoslávia, Rakúsko). So všetkými z nich sme boli v spojení, len Bulhari nám neoznámili, kedy prídu. A tak sme sa už zmierili s tým, že ich asi u nás neprivítame. O to väčšie bolo naše prekvapenie, keď sa dva dni pred pretekmi ozvala telefonicky z Prahy Dana Zátopková, ktorá v tom období pôsobila na Čs. atletickom zväze. „Čakáte na Behu k srdcu SNP bežcov z Bulharska?“ Na moje súhlasné stanovisko (pracoval som vtedy ako tajomník TJ a bol som zároveň tajomníkom organizačné-

ho výboru) mi oznámila: „Volali nám z pražského letiska, že sú tam traja atléti z Bulharska, ktorí sa potrebujú dostať do Martina. Tak som nemeškala a išla som na letisko, kde som sa s nimi stretla, kúpila som im letenky do Ostravy. O chvíľu tam odletia. Povedala som im, aby v Ostrave na letisku počkali, že dohodnem ich odvoz do Martina. A tak vám to volám“. Po tých Bulharov sme si tam autom prišli a doviezli ich k nám. Čo sa týka pretekov, tak v sobotu 27. augusta 1977 vyhral na našom podujatí už po tretíkrát Karl-Heinz Leiteritz z NDR. No ani Bulhari sa v kvalitnej konkurencii 217 bežcov a bežkýň z 8 krajín nestratili. Stojan Varbanov skončil piaty a Vasil Lečev dvanásty. Beh k srdcu SNP bol

vtedy aj majstrovstvami Slovenska v behu na ceste, titul získal Košičan Pavol Madár. Potom sme ešte zorganizovali cestu autom do Prahy, odkiaľ Bulhari odleteli do Sofie. O niekoľko dní sme dostali list od Dany Zátopkovej s účtom za letenky pre bežcov z Bulharska. Účet sme hneď uhradili poštou na jej adresu. V balíčku sme jej potom poslali suveníry z TJ i nášho podujatia a pridali sme dve pekné knihy o Slovensku z Neografie. Zároveň sme jej poďakovali za ochotu, nezištnosť a úžasné vybavenie cesty Bulharov z Prahy k nám do Martina. Toľko teda spomienka na 43 rokov starý zážitok s touto známou, ale aj milou a skromnou ženou, manželkou štvornásobného olympijského víťaza Emila Zátopka.

Autor: Peter Rovnianek

„Turčianky“ majú nezabudnuteľnú históriu

Oldřich Nezval (Spartak Martin) víťaz Turčianskych hier (1964) v behu na 1500 m. Bol jednou z výrazných postáv martinskej a turčianskej atletiky druhej polovice 20. storočia. Pretekár (bežec, chodec), tréner, funkcionár a organizátor. Foto: archív

Turčianske hry mládeže sa dožívajú svojich 60. narodenín. V minulom vydaní ste si mohli prečítať úvodnú časť k tomuto najstaršiemu a najmasovejšiemu športovému podujatiu nášho regiónu, teraz vám prinášame pokračovanie.

Po vydarenej premiére presťahovali organizátori čerstvo narodené podujatie z Turian (1960) do Martina. Začiatkom 60. rokov sa však Martin (rovnako ako dnes) nemohol svojimi športovými zariadeniami príliš chváliť. Nemal svoju plavárňu, neexistovala športová hala, Sokolovňa nespĺňala požiadavky doby, nebola vybudovaná atletická dráha. Nechýbalo však veľké úsilie zriadených organizátorov pohnúť veci dopredu. V roku 1961 bola konečne zatrávnená hracia plocha futbalového ihriska, položené prvé obrubníky rodiaceho sa atletického oválu, hádzanárski nadšenci svojpomocne dobudovali ihrisko, tribúnu a šatne a 1. júla boli napustené prvé hektolitre vody do nového plážového kúpaliska vedľa Turca pod Bystrickou.

Plány a predstavy sa začali naplňovať najmä potom, keď funkciu vedúceho odboru školstva na ONV v Martine začal v roku 1964 zastávať športu oddaný a fundovaný odborník **Vojtech Nixsch**. Zapálený funkcionár a organizátor mal naporúdzí hneď viacero ochotných pedagógov – učiteľov telesnej výchovy, funkcionárov a dobrovoľných vyznávačov športu, schopných naplňovať jeho predstavy o ďalšej budúcnosti Turčianskych hier.

Patrili k nim **Ján Stráňai, Miroslav Juran, Leoš Eugel, Miroslav Kmet', Ján Matejík, Pavol Brodniansky, Ján Petrikovich** a ďalší.

Na posledne menovaného a prvé ročníky Turčianskych hier si zaspomínal dnes 78-ročný a stále aktívny spoluorganizátor tohto podujatia učiteľ **Jozef**

Đurička: „Patril som k tým študentov, ktorí sa nemuseli spolu s Pedagogickým inštitútom sťahovať v 60. rokoch z Martina do Banskej Bystrice. Boli to krásne časy naplnené okrem iných aktivít najmä športom. Ten sme mali dokonca vo svojej študijnej náplni. Dušou športového života na inštitúte bol pre nás najmä náš pedagóg, organizátor, výborný zabávač a človek – Martinčan **Ján Petrikovich**. Prvé ročníky Turčianskych hier boli výbornou príležitosťou pre našu ďalšiu učiteľskú prax. Pomáhali sme pri ich organizovaní, rozhodovaní a, samozrejme, že sme sa na nich zúčastňovali aj ako aktívni pretekári. Najviac spomienok z týchto rokov ma viaže k spolužiakovi Mirovi Juranovi. Syn uznávaného učiteľa telesnej výchovy z Mudroňky bol veľkým talentom a nielen športovým.“

Pred desiatimi rokmi, pri 50. výročí si na organizovanie atletických súťaží II. ročníka Turčianskych hier (1962) zaspomínal prvý známy víťaz z roku 1960 (1500 m) 88-ročný **Pavol Brodniansky:** „Atletická dráha na štadióne ešte nebola hotová, preto sa súťažilo na škvare starého futbalového ihriska za Sokolovňou. Celé hodiny sme pripravovali sektory, kde sa malo behať, skákať, hádzať a vrhať. Nočná búrka pred súťažou však urobila svoje. Zničila celú našu robotu. Zavčasu ráno bolo treba znova behať s lajnovačkou a vápnom vyznačovať priestory pre bežcov, skokanov a vrhačov. Sotva sme to do začiatku pretekov stihli.“

Od II. ročníka (1962) sa do programu rozrastajúceho sa podujatia k atlétom a volejbalistom pripojili aj hádzanári.

A urobili dobre. Pre dorasteneckého trénera **Ernesta Dobiáša** sa stali každoročné početne zastúpené turnaje žiakov a dorastencov z mnohých škôl Martina a okolia na Turčianskych hrách, bohatým zriedlom výberu talentovaných mladých hádzanárov do svojho mužstva. To o niekoľko rokov patrilo k najlepším vo vtedajšom Československu! Tu začínali budúci **dorasteneckí majstri ČSSR (1968) – Hritz, Kušnier, Zajac, Bíro, Labuda, Chropovský, Jesenský, Búchala, Chlpík, Potančok, Búgel** a ďalší.

Aj atletické súťaže 60. rokov mali svoje veľké osobnosti. **Miroslav Hutter**, študent SPŠS, budúci čs. rekordér v skoku do diaľky (769 cm v r. 1966) dosiahol v r. 1961 výkon **684 cm**. **Bratia Galandovci** – starší žiak **Ivan** skočil do výšky **151 cm** a **Miroslav** – mladší dorastenec **160 cm**. Ozdobou IV. ročníka (1964) boli **bratia Danišovci**. Mladší žiak **Ivan** (neskôr účastník OH v Mníchove –1972) zvíťazil v skoku do výšky (155 cm) a starší dorastenec **Miroslav** zabehol 100 m za 11,8 s. Víťazom kategórie st. dorastu sa stal študent SVS Martin **Štefan Müller** (175 cm). Do histórie THM sa zapísal aj starší žiak ZDŠ Sučany **Vojtek**. Ten v roku 1964 poslal kriketovú loptičku na vzdialenosť **82,90 m**. Jeho výkon ani po polstoročí nikto neprekonal! Najrýchlejším mužom prvej dekády Turčianskych hier bol šprintér Dukly Martin, **Štefan Jakubovič** (11,2 s. – r. 1964).

Najväčšie úspechy dosahovali v tomto období (nielen na THM) študenti martinskej SVS, ktorá sa stala zásluhou tamojšieho telocvikára a trénera

Kolomana Granca úspešnou atletickou liahňou. Jej členovia sa presadili aj ďaleko za hranicami Turca. Úspechy sa však v neľahkých podmienkach nerodili ľahko. Športový stánok s atletickou dráhou začali stavať v roku 1952, ale dokončili ho až v roku 1965. Horšie na tom boli vyznávači

plávania, ktorí museli na otvorenie krytej plavárne čakať ďalších deväť rokov a na zaradenie plávania do programu THM až do roku 1978! Napriek všetkým problémom a nedostatkom, priekopníci športového diania a organizátori THM pred polstoročím nepoľavili vo svojom úsilí organizovať Turčiansku olympiádu na čoraz lepšej úrovni. Účasť a úspechy na nej boli pre mnohých hnacím motorom v ďalšej športovej činnosti. V športovej ankete „**Hľadáme desať najlepších**“ získal miesto aj hlavný organizátor volejbalových súťaží THM **Alexander Hrubý** (hráč a tréner Dukly Martin) či úspešný mládežnícky tréner, pedagóg a opora martinských hádzanárov **Ján Jusko**. Suverénny **dorasteneckí víťazi THM** na konci 60. rokov (1969) úspešne reprezentovali Turiec aj ďaleko za jeho hranicami. **Volejbalisti Strednej priemyselnej školy** v Martine pod vedením tamojšieho pedagóga a trénera **Lubomíra Karkošiaka** postúpili do I. dorasteneckej ligy. O tento historický úspech pred polstoročím sa zaslúžili najmä: **Maťovčík, Slávik, Kamenár, Faulhammer, Kučerka, Remenár, bratia Hobrl'ovci** a **Suchý**. **Družstvo hádzanárov Pedagogickej školy** v Turčianskych Tepliciach priviedol ich tréner **Jozef Petrovič** po siedmich rokoch existencie rovnako do I. dorasteneckej ligy! Viacnásobný víťaz Turčianskych hier, atlét **Ivan Daniš** sa v roku 1968 stal **dorasteneckým majstrom ČSSR** v behu na 100 a 400 m prekážok.

Autor: Martin Ferenčík

Zverenci úspešného trénera Kolomana Granca a viacnásobní víťazi Turčianskych hier sa v roku 1965 v Prahe stali víťazmi celoštátnej spartakiádnej súťaže všestrannosti. Zľava: skokani **Štefan Müller** a **Vladimír Galanda ml.**, tréner **Koloman Granec** a šprintér **Miroslav Daniš**. Foto: archív

Martinská celoročná olympiáda začala písať ďalšiu kapitolu

Prvé kolo martinskej olympiády bolo kolkárskym maratónom

Dlhých 15 súťažných hodín, 4060 pokusov a 17 311 zvalených kolkov – toľko vraví suchá štatistika o športovom podujatí, ktoré sa odohralo v dňoch 21. a 24. februára v kolkárni v mestskej časti Martin-Priekopa. Doslova kolkárskym maratónom odštartovali organizátori a súťažiaci už XVI. ročník populárnej Martinskej celoročnej olympiády rekreačných športovcov.

Po roku sa na akcii, ktorej nechýbala tradičná výborná organizácia a pravá športová atmosféra, opäť stretli stovky rekreačných športovcov. A neboli to iba Martinčania či obyvatelia Turca, ale aj mnohí účastníci z iných regiónov Slovenska, ktorí k nám prišli za prácou či štúdiom. Jedinečné podujatie, ktoré vzniklo v roku 2005 z iniciatívy členov vtedajšej

Vítané kolkárky zo Súkromnej ZŠ BellAmos, učiteľka Zuzana Kováčová a žiačka Melánia Pacheco, ktorá si pred odletom do nového domova v americkej Arizone stihla prevziať vzácne ocenenie

komisie mládeže a športu pri MsZ v Martine, na prahu svojho XVI. ročníka zaznamenalo svoj ďalší rekord. Na úvodnej disciplíne – kolkárskej súťaže sa zúčastnilo v priebehu dvoch dní neuveriteľných 562 pretekárov. Okrem pravidelných a stálych účastníkov mali na ňom svoju premiéru aj desiatky začínajúcich „olympionikov“.

HLASY ZO SÚŤAŽE

Milan Meriač (77-ročný športový veterán, orientačný bežec a zakladajúci člen Klubu orientačného behu v Martine): „Registroval som, že existuje nejaká súťaž pre rekreačných športovcov, ale nevenoval som tomu príliš veľú pozornosť. Urobil som asi chybu. Dnes ma sem dohnala zvedavosť, keďže bývam iba kúsok od kolkárne. S dobrou vecou vraj nikdy nie je neskoro začať. V mojich rokoch som sa teraz stal začínajúcim pretekárom tejto súťaže a teším sa na ďalšie kolo.“

Rastislav Turčan (najúspešnejší pretekár v histórii MCORŠ): „Podľa ročníkov Martinskej olympiády evidujem aj moje pribúdajúce roky. V jej začiatkoch som bol slobodný, ani v deň svojho sobáša som si neodpusťil účasť na tomto podujatí a po manželke aj naše dve dcéry nechýbajú ani na jednej z týchto súťaží. Viac než moje úspechy ma teší skutočnosť, že štafetu víťazstiev prebrala v uplynulom roku po mne dcéra Tamarka.“

Ján Frnda (stály účastník a viacnásobný víťaz kategórie veteránov): „Klobúk dolu pred ľuďmi, ktorí už 15 rokov organizujú toto nádherné podujatie. Stalo

sa našou srdcovkou a spolu s manželkou sa na ňom zúčastňujeme od samého začiatku. Spolu s nami aj naše deti a vnučatá. Z nás sa časom stali veteráni a z našich vnučiat „dospeláci“. Vnuk Martin napriek tomu, že je od nás o 46 rokov mladší, zvalil menej kolkov ako my, starí rodičia. Obdivujem zanietenejších ľudí, ktorí každý rok pripravujú Martinsku olympiádu a za všetkých jej účastníkov sa chcem poďakovať aj mestu Martin, že aj v rokoch nútenej správy našlo prostriedky na jej zorganizovanie.“

Alena Schimíková (riaditeľka MCORŠ): „Teší ma, že sa súťaž dlhodobo rozrastá o ďalších nových účastníkov a ich počet už niekoľko rokov prekračuje hranicu tisíc. Zvládnuť takúto masu ľudí nie je ani na úvodnej disciplíne maličkosť. Nebyť zohratého tímu organizátorov, sotva by sme to zvládli. Poďakovanie patrí aj členom kolkárskeho klubu na čele s Dušanom Machnikom. Rozbehnutý XVI. ročník bude pokračovať svojím druhým kolom. V sobotu 25. apríla pozývame na atletickú dráhu na Východnej ul. všetkých priaznivcov rekreačného behu.“

VIACGENERAČNÁ AKCIA

Jedinečnosť MCORŠ spočíva aj v tom, že na nej môžu štartovať zúčastníci všetkých vekových kategórií. Kým najmladší súťažiaci mali sotva 5 rokov, najstarší účastník **Eduard Jurčák** ich už má na svojom konte 82! Každým rokom rastie aj počet familiárnych účastníkov, kde sú zastúpené celé viacgeneračné rodiny, a tak pri aktívnom pohybe a súťaži sa stretávajú deti so svojimi rodičmi

Rodina Turčanovcov (celkového víťaza otca Rast'a vystriedala v uplynulom roku dcéra Tamarka) – druhá zľava

a starými rodičmi. Vzorom pre aktívne využívanie voľného času môžu byť **rodiny Frndovcov, Turčanovcov, Hurtovcov, Frištykovcov**, tak ako úspešná **Daniela Červeňová** pre svojich zverencov v Dome sociálnych služieb.

VÍŤAZI V KOLKOCH

Predškolačky: Adam Čech, **predškolačky:** Liana Zubajová, **najmladší žiaci:** Dávid Malík, **najmladšie žiačky:** Melánia Pacheco, **mladší žiaci:** Mário Dermek, **mladšie žiačky:** Soňa Jamborová, **starší žiaci:** Alex Hama, **staršie žiačky:** Adela Popovičová, **dorastenci a juniori:** Andrej Haliena, **dorastenky a juniorky:** Ema Zemanová, **muži do 40 r.:** Ľubomír Duraj, **ženy do 40r.:** Tereza Pekárová, **muži 41-50 r.:** Milan Pačaj, **ženy 41-50r.:** Zuzana Kováčová, **muži 51-60r.:** Peter Haščík, **ženy nad 50r.:** Katarína Zentková, **muži nad 60 r.:** Martin Ferenčík.
Autor, foto: Martin Ferenčík

Na súťažiach MCORŠ pamuje vždy výborná nálada

ZÁKLADNÁ ŠKOLA, JOZEFA KRONERA 25, MARTIN

SME ZELENÁ ŠKOLA
(MEDZINÁRODNÝ PROJEKT)

ZIMNÁ A LETNÁ ŠKOLSKÁ OLYMPIÁDA

LYŽIARSKY, PLAVECKÝ VÝCVIK, ŠKOLA V PRÍRODE

POBYTOVÝ LYŽIARSKÝ VÝCVIK NA MARTINSKÝCH HOLIACH 7. ROČNÍK

ŠKOLSKÝ ŠPECIÁLNY PEDAGÓG

ROVESNÍCKE VYUČOVANIE

PROJEKTOVÉ DNI

3 HODINY TELESNEJ VÝCHOVY TÝŽDENNE

ZÁŽITKOVÉ UČENIE

2 CUDZIE JAZYKY

ŠKOLA NA KOLESÁCH – EXKURZIE PO SLOVENSKU I V ZAHRANIČÍ

KONTAKTY:
043/42 38 08
0903 902 353

www.zs-kronerovamt.edupage.org

Zápis do 1. ročníka sa uskutoční od 15. do 22.04.2020 elektronickou formou. E-prihláška je zverejnená na webstránke školy: www.zs-kronerovamt.edupage.org.
Viac info: 0911 971 954

DVA NAJVÄČŠIE APARTMÁNY V MESTE PRE ŠTYRI OSOBY
140m²
89,90 € / noc

WWW.VILLALADOVEN.SK

**Chcete zázrak?
Sme tu pre vás.**

MARTIN
BANSKÁ BYSTRICA
KOŠICE

SANATÓRIUM HELIOS®
Centrum gynekológie a reprodukčnej medicíny

www.sanatoriumhelios.sk

Aj TV?
NET aj TV, moja :)

gaya

www.gaya.sk

PIERCE

CNC REZACIE STROJE

www.pierce.sk

**PENZIÓN
L'ADOVEŇ**

**PRÍJEMNÉ POSEDENIE,
RODINNÉ A FIREMNÉ AKCIE.**

Daniela Michaelliho 4, 036 01 Martin-Ladoveň

MIRAGE

MÓDA A ŠTÝL
ZÁBAVA • SLUŽBY
GASTRONÓMIA

www.mirageshopping.sk

OC MIRAGE, Nám. A. Hlinku 7B, 010 01 Žilina

V súlade s opatreniami krízového štábu SR a nariadení prijatých vládou Slovenskej republiky oznamujeme, že obchodné prevádzky v OC MIRAGE budú zatvorené.

OTVORENÉ SÚ TIETO PREVÁDZKY:

- Predajňa potravín BILLA, otváracia doba 8.00 – 19.00 hod., nedeľa zatvorené
- Predajňa drogérie dm drogerie, otváracia doba 9.00 – 19.00 hod., nedeľa zatvorené
- Predajňa lekárne SCHNEIDER, otváracia doba 9.00 – 19.00 hod., nedeľa zatvorené
- Predajňa lekárne Dr. Max, otváracia doba 7.30 – 17.30 hod., sobota a nedeľa zatvorené
- Pobočka Slovenskej sporiteľne, otváracia doba 13.00 – 17.00 hod., nedeľa zatvorené
- Pobočka Tatrabanky, otváracia doba 9.00 – 13.00 hod., sobota a nedeľa zatvorené
- Predajňa novín GGT, otváracia doba 8.00 – 19.00 hod., nedeľa zatvorené
- Predajňa EIFFEL Optic, otváracia doba 11.00 – 19.00 hod., nedeľa zatvorené
- Predajňa Pet center, otváracia doba 9.00 – 17.00 hod., sobota a nedeľa zatvorené
- Delikateso, otváracia doba 11.00 – 19.00 hod., nedeľa zatvorené
- Slovak Telekom, otváracia doba 9.00 – 15.00 hod., sobota a nedeľa zatvorené

Dbáme na Vaše zdravie, preto je celé obchodné centrum pravidelne dezinfikované.

Pre vstup do OC MIRAGE využívajte vstup z Námestia Andreja Hlinku a vstup od Farskej ulice. Pri nevyhnutnom pohybe uzatvorenými časťami obchodného centra rešpektujte pokyny SBS.

Ďakujeme za pochopenie.
Vaše OC MIRAGE

Cestujte bezpečne a v zdraví s dopravnou kartou SAD Žilina

Chráňte seba, ale aj svoje okolie! Spoločnosť SAD Žilina vyzýva cestujúcich, aby pri platbe za cestovný lístok v autobuse využívali bezhotovostnú platbu, teda platili dopravnou kartou.

Bezhotovostná platba je jedným z mnohých ďalších účinných opatrení, ako zabrániť šíreniu koronavírusu. Spoločnosť SAD Žilina preto prosí svojich cestujúcich, aby v rámci preventívnych opatrení postupovali pri úhrade za cestovné v autobuse nasledovne:

- vyhýbali sa platbe za cestovné hotovosťou,
- pripravili si presnú čiastku, v prípade platby v hotovosti,
- uprednostňovali najmä bezhotovostnú platbu cestovného mestskými a dopravnými kartami,
- používali na dobýjanie dopravnej karty e-shop na stránke www.sadza.sk, prípadne www.mhdmartin.sk.

Ako získate kartu?

Radi by ste platili za cestovné bezhotovostne, ale nemáte dopravnú kartu? Veľmi ľahko a pohodlne si ju môžete objednať priamo z nášho e-shopu. Stačí kliknúť na stránku www.sadza.sk, kde sa v pravom stĺpci nachádzajú červené ikonky Kúpiť dopravnú kartu alebo Dobiť kartu. Následne zvolíte príslušné miesto, kde budete kartu využívať (Žilina, Čadca, Martin), kliknete a vypíšete osobné údaje do prehľadnej tabuľky. V tomto kroku je potrebné zaplatiť. Môžete tak urobiť online pomocou platobnej karty. **Upozorňujeme cestujúcich, že osobný odber novej dopravnej karty v príslušnom klientskom centre NIE JE MOŽNÝ, a to z dôvodu, že klientske centrá sú pre**

VÝZVA NA BEZHOTOVOSTNÉ PLATBY

PREVENTÍVNE OPATRENIE PROTI KORONAVÍRUSU

- + Minimalizujte platbu hotovosťou
- + V prípade platby v hotovosti si pripravte presnú čiastku
- + Uprednostnite bezhotovostnú platbu dopravnou kartou
- + Dobiť si dopravnú kartu online na www.sadza.sk

pandémii koronavírusu uzavreté do odvolania. Dopravnú kartu vám pošleme na vašu adresu.

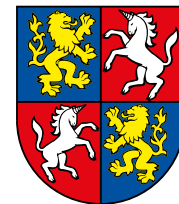
Ako si dobijete kartu?

Ak si potrebujete dobiť kredit na dopravnú kartu, stačí do prázdného okienka v e-shope v sekcii Dobiť kredit zadať SNR číslo vašej dopravnej karty,

ktoré sa nachádza na jej spodnom okraji. Zaplatiť môžete online pomocou platobnej karty a kredit vám nabehne automaticky do 3 hodín od zakúpenia. Kartu si môžete dobiť na maximálny kredit 100 €. Na online nákup a dobitie dopravnej karty môžete využiť aj bezplatnú Wi-Fi sieť v našich autobusoch.

Aké získam výhody?

Využívaním dopravnej karty SAD Žilina sa môžete stať Dobíjačom mesiaca a získať tak kredit navyše. Ďalšou, nemenej dôležitou výhodou dopravnej karty je fakt, že za každých 10 jazd, ktoré zrealizujete práve prostredníctvom vašej dopravnej karty SAD Žilina, získavate zľavy na nákupy vo vybraných prevádzkach OC MIRAGE. **Upozorňujeme vás, že vzhľadom na mimoriadnu situáciu súvisiacu s koronavírusom je možné využiť zľavy v obmedzených prevádzkach. A keďže klientske centrum v OC MIRAGE je zatvorené do odvolania, môžete si zľavu na nákup vytlačiť len na termináli, ktorý sa nachádza pri predajni Billa.** O ponuke všetkých zliav sa dozviete na stránke www.cestujtezadarmo.sk. **Všetky informácie o e-shope nájdete na www.sadza.sk.**

Šitie rúšok, nákupy pre seniorov a ochranné štíty

Primátor B. Zacharides odovzdal ochranné štíty. Foto: tvf

Aj vo Vrútkach si aktuálna situácia s koronavírusom vyžiadala viacero zásadných krokov. Krízový štáb mesta zasadá k problematike opatrení na zabránenie šírenia tohto ochorenia už od 10. marca, keď ešte nebola vyhlásená ani mimoriadna situácia.

Aj vo Vrútkach došlo k utlmeniu akýchkoľvek verejných spoločenských podujatí. Školy sú pozatvárané už od 11. marca. Mestský úrad funguje v obmedzenom režime. Hodiny pre styk s verejnosťou sa skrátili a vstup do úradu je možný iba s rúškom a po odmeraní teploty. V záujme samosprávy nie je úplne prerušiť výkon jednotlivých činností úradu, ale zabezpečiť, aby sa riziko šírenia koronavírusu znížilo na minimum. Zvýšený dopyt obyvateľov z iných turčianskych obcí a miest o vybrané služby mestského úradu, ktoré im doma nemá kto zabezpečiť, žiaľ aj Vrútočanov núti uvažovať o zavedení vybavovania klientov iba na základe predošlého telefonického dohovoru. Tým sa zabráni zástupom pred budovou úradu. V čase, keď vláda nariadila povinné nosenie rúšok, vrútockí seniori svoje rúška už mali. „Aj touto cestou ďakujem všetkým vrútockým školám a škôlkam, ktorých pracovníci kladne reagovali na našu výzvu a pomohli nám

túto potrebu svojpomocne uspokojiť. Spolu s niektorými poslancami mestského zastupiteľstva a dobrovoľníkmi ušili vyše tisícku rúšok, ktoré využili nielen naši seniori, ale aj iné zraniteľné skupiny obyvateľov,“ informoval MN primátor Vrútok Branislav Zacharides. Od 24. marca môžu vrútockí seniori využiť pomoc samosprávy aj s nákupmi. V súčasnosti sa už mesto zameriava na ochranu komplexnejšie. So zabezpečením jednorazových rukavíc pomohol Žilinský samosprávny kraj, ochranu očí v podobe ochranných štítov zasa mestu a jeho zariadeniam tlačia 3D tlačiarne Žilinskej univerzity. Rýchla pozitívna odozva na túto potrebu sa dostavila z Fakulty elektrotechniky a informačných technológií, ako aj z Fakulty riadenia a informatiky. „Tešíme sa, že ich pracovníci dokážu byť inovatívni aj v ťažkých časoch a pomôcť riešiť náhle výzvy, ktorým čelí náš región,“ dodal primátor mesta Vrútky Branislav Zacharides.

Ako zvládnete súčasnú neľahkú situáciu?

MESTSKÉ NOVINY sa formou ankety spýtali niektorých Vrútočanov, ako sa ich život zmenil pre pandémiu koronavírusu.

Dušan Chrastina:

„Nikomu nie je príjemná táto situácia, ale musíme to vydržať. Snažíme sa spolu s manželkou správať zodpovedne, primerane sa chránime, a keď ideme von, napr. na nákup, nosíme rúško. Je smutné, že niektorí ľudia, žiaľ, podceňujú tento závažný stav, lebo ide o zákerný a ľahko sa šíriaci vírus z človeka na človeka. Ja sa môžem aj v tomto období venovať svojej práci hlavného kontrolóra Mestského úradu vo Vrútkach. Neobmedzuje ma to v činnosti, nemám s tým problémy, som v kancelárii sám, s druhými ľuďmi sa veľmi málo stretávam. Na našom mestskom úrade, čo sa týka stránkových dní pre verejnosť, sa zaviedli opatrenia, ktoré treba dodržiavať. Každý, kto vchádza do budovy, si musí dezinfikovať ruky a je mu zmeraná teplota, na čo pri vstupe dohliada mestský policajt. Všetci si želáme, aby sme

čím skôr prekonali pandémiu koronavírusu, ktorá bude mať negatívny dopad aj na rozpočet mesta a naplánované investičné akcie. No hlavne, aby sme boli zdraví.“

Libor Pomikálek:

„Už mesiac som v dobrovoľnej karanténe, lebo v mojom veku je rozumnejšie vychádzať vonku minimálne. Buď na nevyhnutné nákupy (našťastie mne a mojej manželke pomáhajú aj synovia zabezpečiť potraviny a iné potrebné veci) alebo so psikom (v takom čase, aby som nikoho nestretol). Život je zmenený. Ulice Vrútok sú v tomto období bez starých ľudí. Doma sa však nenudím, pracujem na počítači, posiadam maily a aj telefonicky vybavujem záležitosti, ktoré sa týkajú Komety Vrútky, ale aj iné. Táto pandémia je taká zákerná, že sa to dá prirovnávať k vojnovému stavu. Sme vazalmi a väzňami tohto koronavírusu, ale keď nie je iného východiska, len sa od spoločnosti izolovať, musíme to dodržiavať, lebo inak by sa nám to vážne vypomstilo. Bude to ešte veľmi tvrdé. Predpokladám, že ma

čaká ďalší mesiac domácej karantény. Zlepšenie by mohlo nastať niekedy v júni. Príroda nás vždy naučí poriadku. Po tejto kríze sa budeme viac chrániť a pravidelnejšie ako v minulosti.“

Miroslav Ruttkay:

„Ja som teraz buď doma, alebo na rybách – tie „korony“ nemajú. Keďže už spadám do rizikovej kategórie, radšej sa vyhýbam ľuďom. Je to také samotárstvo. Nákupy robím raz týždenne a snažím sa pomáhať aj mojej mame. Aktuálna situácia má vplyv na moje súkromie (s priateľkou som teraz menej), môj koníček (kolkáreň je zatvorená, nemôžem trénovať ani hrať za Lokomotívu) a neexistuje ani spoločenský život. Keby som doma necvičil, rýchlo by som klesol na ducha i tele. Nič nepodceňujem, správam sa zodpovedne, nosím rúško, ktoré som si sám ušil. Nevieť, ako sa to bude vyvíjať, ale som reálny optimista. Prekonali sme už aj iné pliaga, zvládneme aj túto. Verím, že nad pandémiou koronavírusu napokon zvíťazíme.“

Peter Scherer:

„Ako obchodný zástupca momentálne nemôžem robiť objednávky na prevádzkach, s ktorými spolupracujem, lebo sú zatvorené. Pracujem z domu, čo je iba náhradné riešenie. Keby tento stav trval dlhšie, bol by to problém. Rešpektujem všetky nariadenia proti šíreniu koronavírusu. Nosím rúško, v obchode nakupujem s rukavicami, dodržiavam odstupy od ľudí, poctivo pristupujem aj k hygieny a dôkladne si umývam ruky. Nepovedal by som, že mám strach, ale určité obavy (o seba a svojich najbližších) sú na mieste. Synátor je doma, učí sa a takisto je v otázke prevencie disciplinovaný. Oporou mi je tiež moja priateľka. Našťastie, túto neľahkú situáciu zvládam, navzájom sa povzbudzujeme a nepodliehame panike. V tejto mimoriadnej dobe pomáhame spolu so súrodencami mojej mamy (bude mať 80 rokov), chránime ju, ako sa len dá. Som optimista, možno ešte celý apríl bude takýto „bláznivý“, ale dúfam, že koncom mája už začneme normálne fungovať.“

Stranu pripravil:
Lubomír Chochula

Vrútočanky dostali majstrovský pohár a zlaté medaily

Slovenské majsterky – horný rad zľava: Anna Ihnatová, Žaneta Bednárová, Katarína Ďurčeková, dolný rad zľava: Lenka Stasinková, Mária Tomková. Foto: archiv

Keď si hráčky Lokomotivy Vrutky prevzali po zápase 19. kola v Podbrezovej (hralo sa 7. marca) majstrovský pohár a zlaté medaily za obhajobu titulu v slovenskej extralige družstiev, chýbalo do ukončenia súťažného ročníka už len jedno kolo. Potom sa sezóna prerušila.

Po 19. kole viedli tabuľku Vrutky s náskokom piatich bodov pred druhou Podbrezovou. Záverečné kolo, ktoré sa 14. marca pre opatrenia súvisiace s koronavírusom už nemohlo konať, malo určiť to, kto skončí na bronzovej priečke, či Rakovice alebo Sučany. Slovenská reprezentantka a jedna z opôr Lokomotivy Vrutky Lenka Stasinková pre MN uviedla: „Nevieme, ako sa Slovenský kolkársky zväz rozhodne, sezóna je prerušená, súťaž ešte nie je ukončená, ale majstrovský pohár a zlaté medaily nám už odovzdali. Teraz je všetko pozastavené, čakáme na to, čo bude nasledovať.“

V extralige družstiev žien asi nehrozí anulovanie celého súťažného ročníka, stačí odohrať už len posledné kolo, to je jeden víkend, ale istotu nemáme. Nikto netuší, kedy sa situácia natoľko zlepši, že povolia športovú činnosť. Ťažko povedať aj to, či zväz bude pristupovať inak k našej súťaži a inak k mužskej extralige. Všetci to máme náročné aj v súkromí, čo cítim sama na seba aj u nás doma v rodine. Ja a manžel máme home office, popri tom sa staráme o tri deti (každé z nich niečo chce a potrebuje), z toho je jedno školopovinné. Navyše, ako účtovníčka som teraz v jednom kolotoči. Ešteže sú daňové priznania posunuté. K tomu všetkému je tu obava z koronavírusu, aby sme sa od niekoho nenakazili. Je to divný stav. Verím, že sa to určite nejakou utrasie, ale ako dlho na to budeme čakať a čo všetko nás to bude stáť, to je otázne.“

Kolkára Petra Marčeka mrzí prerušenie sezóny

Súťažný ročník 2019/2020 v extralige družstiev mužov v kolkoch je prerušený. Naposledy sa hrало 7. marca (18. kolo), ale o týždeň neskôr sa nasledujúce kolo pre zákerý koronavírus už neuskutočnilo. Stalo sa to v momente, keď na čele tabuľky bezpečne so šesťbodovým náskokom tróni Lokomotiva Vrutky.

Z DŽUDA KU KOLKOM

Päťdesiatosemročný Peter Marček patrí medzi najskúsenejších kolkárov Vrutok, tomuto športu sa venuje už 30 rokov, ale najskôr začínal s džudom (vo veku 13 rokov).

„Jedným z prvých trénerov, ktorému vďaka za najväčší výkonnostný rast v džude, bol Jozef Zanovit. Na tatami som bol celkom úspešný, dostal som sa do širšieho reprezentačného kádra, zúčastnil som sa na niektorých turnajov vo farbách Československa (na MS či ME ma, žiaľ, nikdy nenominovali), dvakrát som získal bronz na majstrov-

stvách ČSSR a som viacnásobným majstrom Slovenska. Džudistickú kariéru som ukončil v roku 1989 zo zdravotných dôvodov (dva razy mi operovali zranené koleno). A tak som ako 27-ročný prešiel ku kolkom. Ťažšie som si zvykal na nižší počet tréningov v kolkárni (zvyčajne dvakrát týždenne, kým v džude to bolo trikrát viac), ale do tohto športu som sa zahryzol s plnou vervou a po polroku som sa prepracoval do béčka Lokomotivy. Trvalo mi tri až štyri sezóny, kým som dosiahol úroveň hráčov, ktorí hrali kolky dlhé roky. Zvláštnosťou bol rok 1995, keď som sa po trojmesačnej príprave zúčastnil na M-SR v džude, kde som skončil piaty. To už bola definitívna bodka na tatami. No a v tom istom roku som získal striebornú medailu na slovenskom šampionáte v kolkoch. Medzi moje najväčšie úspechy patrí tiež kolkársky slovenský titul v družstvách s Podbrezovou v roku 2004. Ak porovnam oba športy, tak vzhľadom na moju impulzívnu povahu mi viac vyhovovalo džudo. Kolky sú náročnejšie na psychiku, ktorá je neraz v zápasoch jazýčkom

na váhach. Preto niektorí kolkári dokážu podať mimoriadny výkon aj napriek tomu, že netrénujú toľko ako napr. ich súper. Ja mám osobný rekord 687 zvalených kolkov, čo som dosiahol v ročníku 2019/2020. Mojmým snom je pokoriť 700-bodovú hranicu, ale osobné výkony už až tak veľmi nepreferujem, najviac sa vždy teším z víťazstva tímu. V tejto sezóne sme dosiahli 14 výhier (doma sme zvíťazili vo všetkých deviatich dueloch), raz sme remizovali a trikrát sme prehrali,“ povedal pre MN Peter Marček.

KORONAVÍRUS

„Počas svojej aktívnej činnosti som sa s takouto situáciou ešte nestretol. Nikdy by mi nenapadlo, že sa súťaž môže prerušiť pre vírusové ochorenie, ale je to realita. Na jednej strane vítam tie opatrenia, lebo ľudské zdravie je nenahraditeľná hodnota, na druhej strane ma to veľmi mrzí, lebo táto sezóna bola pre Vrutky najúspešnejšou za ostatných 20 rokov. Do konca ročníka zostáva odohrať štyri kolá, pričom nám stačí už len jedno víťazstvo k tomu, aby sme sa

stali celkovým víťazom extraligy, ktorý by mal potom právo postúpiť do nadnárodnej interligy. Nevie, ako sa rozhodne Slovenský kolkársky zväz, či sezónu dohráme vtedy, ak sa situácia znormálnuje, alebo už nie. V hre je totiž aj to, že by sa celý ročník anuloval, na čo by najviac doplatili Vrutky. Aj na medzinárodnej scéne sa rušia a presúvajú termíny. Napr. marcové finále Ligy majstrov sa nekonalo (táto súťaž nemá tohto roku šampióna) a májové MS a ME v Poľsku sa budú konať až na jeseň 2020. Naša kolkáreň je momentálne zatvorená. Je to nepríjemné, doma (Veľký Čepčín – pozn. red.) mám kadejaké myšlienky, trochu som stratil chuť do športu, ale verím, že je len otázkou času, keď znovu naberiem potrebný elán. O konci športovej kariéry zatiaľ neuvažujem. Snažím sa zodpovedne správať, aby som toto krízové obdobie prekonal zdravý, preto nechápem tých, ktorí majú k tomu všetkému, čo sa deje, ľahostajný prístup. Dúfam, že táto pandémia tu nebude dlho a život zasa naberie tie správne obrátky,“ dodal kolkár Vrutok Peter Marček.

Stranu pripravil:
Ľubomír Chochula

Mesto Martin a COVID-19

Martin Kalnický

„V tomto zložitom a smutnom období je podľa mňa správne, ak sa proti neviditeľnému nepriateľovi jednoznačne spojíme,

budeme koordinovať veci a robiť čo najlepšie rozhodnutia. A tie aplikovať na širokú masu ľudí,“ začal pre MN rozoberať túto problematiku poslanec Martin Kalnický (Platforma):

„Mrzí ma to, ale vedenie mesta Martin zlyhalo v komunikácii s poslancami počas tejto pandémie koronavírusu. Okrem skúšky konferenčného zastupiteľstva sme neboli kontaktovaní primátorom mesta. Ten pri riadení mesta absolútne vynecháva z činnosti poslancov, ktorým neprikladá žiadnu

váhu. On zanedbáva fakt, že sme dostali mandát od tisícov voličov. Okrem toho mi chýbajú vystúpenia primátora v častejších intervaloch, kde by sa prihovárал Martinčanom (práve teraz v čase ohrozenia zdravia a životov občanov je to najpálčivejšie), lebo im sa vo svojej volenej funkcii zodpovedá. Všetci chceme pomáhať, aj my, poslanci, a v rámci svojich možností to aj robíme. Keby bola pomoc koordinovaná, bolo by to lepšie.

Uvítal by som viac informácií (nielen tie celoslovenské, ale skôr regionálno-lokálneho charakteru v aplikácii na naše mesto, prevádzky, identitu), ako zvládať túto zložitú dobu, adresnejšie zamerané na Martinčanov. My, poslanci, by sme to radi distribuovali ďalej medzi ľuďmi. Od „hlavy“ mesta sa očakáva, že bude lídrom a bude hľadať všetky možnosti, aby to bolo v prospech

občanov. A nezáujem o komunikáciu s volenými zástupcami občanov do tohto rámca určite nespadá. S kolegami z Platformy sme konštatovali fakt, že absentujú spoločné okrúhle stoly za účasti regionálnych odborníkov, pričom do tejto interaktívnej konferencie by sa formou otázok mohli zapojiť aj občania. Na koronakrízu, ktorá nám vážne zasahuje do života, nebol nikto pripravený a nikto ani nevie, ako sa to bude ďalej vyvíjať. O to naliehavejšie treba verejnosť informovať o všetkom, čo potrebujú občania vedieť. Ja sa zo svojej pozície snažím v rámci možností pomáhať občanom, ktorých stretávam, komunikujem s nimi a rozoberáme túto tému. Každý poslanec to robí po svojom, lenže často nevieme, čo máme robiť. Nie je to koordinované a chýba jednoznačný postup. No a informácie, ktoré získame navyše, uverejňujeme v MESTSKÝCH NOVINÁCH, kde si čitatelia môžu prečítať aj to, čo

inde nenájdu. My aj počas pandémie koronavírusu informujeme verejnosť (podotýkam, že MN dostávajú Martinčania už štvrtý rok bezplatne do svojich schránok). **Je smutné, že vedenie mesta Martin nevyužíva priestor v našich novinách na informovanie obyvateľov, nespokupuje s MN len preto, že sa nebojíme poukázať na chyby. Pevne verím, že sa to časom zmení, že vedenie mesta bude častejšie informovať občanov, lepšie komunikovať s poslancami, že sa zorganizujú okrúhle stoly s regionálnymi odborníkmi, vďaka čomu sa ľudia dozvedia viac o tom, ako sa pripraviť na danú situáciu a obdobie po kríze, že koordinované postupy a adekvátne riešenie ušité na mieru pre Martinčanov prinesú konkrétne výsledky. V tejto ťažkej dobe by sme sa všetci mali zomknúť a držať spolu. Držme si palce a želajme si, aby sme spoločne vydržali a zostali zdraví!“**

Nevyhovárajte sa na koronavírus!

M. KALNICKÝ: „V tomto príspevku by som sa chcel dotknúť témy, ktorej sa už dlhšie venujem, lebo táto kríza sa raz skončí. V minulosti som často, prakticky na každom zasadnutí mestského zastupiteľstva, vystupoval s pripomienkami vo veci, že mesto Martin nemá zoznam investičných akcií (ani určene priority), ktoré by sa v tomto štvorročnom období mohli realizovať a byť prínosom pre rozvoj mesta. Keby sme mali schválený ten zoznam a poznali priority už pred vypuknutím krí-

zy, tak by úradníci mohli v tomto období už pripravovať projekty, ekonomické analýzy, dopady, prevádzkové poriadky, etapizáciu realizácie. Žiaľ, nič sa nepripravuje, lebo mesto nevie, do čoho ide investovať. V tomto čase, keď sa nedá nič iné robiť, iba to, na čo som poukázal, sme sa diskvalifikovali. Stratili sme mnoho – čas i peniaze.

Nevyhovárajte sa na koronavírus, lebo do tejto situácie sme sa dostali zlým rozhodnutím vedenia mesta a primátorského poslaneckého klubu. Som zve-

davý, aké nové investičné akcie (a či vôbec) sa do konca funkčného obdobia podarí realizovať. Zo svojej pozície sa budem snažiť (spolu s kolegami z Platformy) ponúkať také riešenia, ktoré budú prínosom pre občanov mesta Martin. Prínosom by určite nebolo to, keby sme vlani schválili projekt kabínkovej lanovky na Martin-ské hole. Predložený materiál bol absolútne nepripravený a obsahoval množstvo chýb, čo som niekoľkokrát pripomienkoval na pracovných stretnutiach. Rovnako ako každý Martinčan, aj ja si prajem,

aby lanovka na „Martinky“ znovu fungovala, akurát si myslím, že každá investičná akcia by mala byť lepšie pripravená. Nehovoriac o investícii, ktorá vysoko presahuje 10 mil. eur. Takže som za lanovku, ale chcel som poukázať na tie nedostatky, lebo si naozaj neviem predstaviť, čo by táto nášlapná mina spôsobila v tomto období. Keby sme to vtedy boli odsúhlasili, dostali by sme sa do problémov. Splácať úver by bolo ťažšie, keďže sa predpokladá, že kríza spôsobená koronavírusom výrazne oslabí slovenskú ekonomiku.“

Spolupráca v prospech Martinčanov

„Chcem sa ešte vrátiť k parlamentným voľbám, ktoré vyslovene zatriasli zabehnutými koľajami na Slovensku. Pre niektorých dopadli prekvapujúco, pre iných to bolo logické vyústenie daného stavu. Niekoľko to potešilo, niekto to prijal s obavami, ale faktom ostáva, že jediným Martinčanom, ktorého občania zvolili do NR SR, je Peter Vons,“ povedal Martin Kalnický a vzápätí pokračoval:

„Kandidovalo niekoľko Martinčanov, ale iba on prešiel sitom parlament-

ných volieb. Petrovi som osobne za blahoželal k zvoleniu za poslanca NR SR a rád by som mu aj touto cestou ešte raz poprial všetko najlepšie k tomuto úspechu.

Veľmi ma teší, že tento skúsený politik je aj členom nášho poslaneckého klubu Platforma v martinskom mestskom zastupiteľstve. Keď sme vlani v novembri zakladali klub, tak sme s kolegom Stanislavom Thomkom oslovili aj Petra Vonsa, s ktorým sme si vedeli predstaviť plodnú spoluprácu. Som rád, že sme sa nemýlili a naše predstavy sa naplnili.

Ja som síce nekandidoval do NR SR, ale Petrovi sa po niekoľkých pokusoch podarilo dostať do parlamentu. To, že získal takú veľkú dôveru občanov (6619 hlasov), nie je náhoda. Je to odmena za jeho doterajšiu prácu, ale aj za to, čo sme ako klub už dokázali. Skrátka, keď poctivo robíte, ľudia vám to vrátia.

Vynasnažím sa ešte viac spolupracovať s poslancom NR SR Petrom Vonsom, získať čo najviac informácií z veľkého parlamentu a potom ich aplikovať v Martine a Turci. Želám si, aby hlas z Martina bolo v NR SR dobre počut' a aby sa tam pre-

sadili požiadavky, ktoré budú v prospech Martinčanov a celého regiónu.

Paradoxom je, že v NR SR máme poslanca z Platformy, ktorá je v nemilosti vedenia mesta. Čo k tomu dodať? Náš poslanecký klub bude aj naďalej poukazovať na nedostatky v Martine, čo od nás žiadajú aj občania.

Mnohí z nich majú množstvo konštruktívnych pripomienok, ako by sa malo hospodáriť a ako viesť život v meste Martin.“

Stranu pripravil: Ľubomír Chochula